

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീമദാശുകവിസാർവഭൗമ ശ്രീനിധേഃ കൃതിഷു
॥ ശ്രീമന്മൂലരാമായണം ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

വിഷയസൂചി

1	ബാലസ്പന്ദനഃ	2
2	അയോധ്യാസ്പന്ദനഃ	12
3	അരൺധസ്പന്ദനഃ	17
4	കിഷ്കിന്ധാസ്പന്ദനഃ	22
5	സുന്ദരസ്പന്ദനഃ	26
6	യുദ്ധസ്പന്ദനഃ	38
7	പ്രകീർണസ്പന്ദനഃ	51

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ ബാലസുന്ദരഃ ॥

കവിതാജിതകൽപോലികന്ധകാകാന്തവക്ഷസേ |
കരുണാദിഗുണാഘ്രായ കമലാനിധയേ നമഃ ॥

ശ്രീമദ്വേങ്കടശേഷദേശികമണേരസ്മദ്ഗുരോർഭാരതിം
അന്യാദൃക്ഷമദീയദിവ്യസുഷമാസേവേതി പദ്യാകൃതിം |
അന്തർഭാവയതോ ബഹിർയദഭവൻമന്ദസ്മിതം തത് പ്രഭോ !

മഹ്യം സമ്പദമാതനോതു സതതം മഹ്യാഃ സുതായാഃ പതേ ! ॥1.1॥ 1

സീതാലക്ഷ്മണമധ്യമണ്ഡനമണേഃ രാമസ്യ രത്യാത്മനഃ

പീതാംഗസ്യ ഹനുമതശ്ശുഭദൃശാ ബദ്ധാഞ്ജലേസ്സാദരം |
ഭീതോപേതവിഭീഷണായ ദയയാ ദാതുസ്സമസ്തശ്രീയാം

ശീതാംശുപ്രതിമാനനസ്യ മധുരം മന്ദസ്മിതം പാതു നഃ ॥1.2॥ 2

“മഹാപാപൗഘാനാമഹമനുപമാനാം രചയിതാ

ദശാസ്യാനാം ജേതാ മമ രഘുപതേ ! ദേഹി ചരണൗ” |
ഇതി ശ്രീമദ്വാചാഽവനിദുഹിത്യസൗമിത്രിഹനുമത് -

സമക്ഷം യൻമന്ദസ്മിതമിദമിമം പാതു തവ മാം ॥1.3॥ 3

“വിഷ്ണോ ! പങ്ക്തിരഥസ്യ പാർഥിവമണേഃ പുത്രത്വമേത്യാവനൗ

കുർയാഃ പങ്ക്തിമുഖസ്യ രാക്ഷസപതേഃ ദുഷ്ടാത്മനസ്സംഹൃതിം” |
ദാന്തിം പങ്ക്തിമഹോ പ്രദർശ്യ വിബുധൈരിത്യർഥിതഃ സാദരം

ത്വം താം പങ്ക്തിമദർശയൻ യദകരോഃ മന്ദസ്മിതം പാതു തത് ॥1.4॥ 4

“മാ മാ ഭീതിർഭവതു ഭവതാം ഭദ്ര”മിത്യുക്തീരമ്യം

മായാപേതം സദസി മരുതാം യത് സ്മിതം മന്ദമാസീത് |

- മുഗ്ധം തത്കിം വസതി ച മുഖാവാസനേ സ്വാമനേ തേ
സ്തിഗ്ധം മഹ്യം ദിശതു തദിദം ഭദ്രപൂർണാമഭിതിം || 1.5 || 5
- “സാഹായം തവ സംവിധാതുമവനൗ സൃഷ്ടോ മയാ ജാംബവാൻ”
“സ്നേഹസ്നേ പരമഃ പിതാമഹ ! മയി” “ത്വം മത്പിതാ കിംഭവിദം ?” |
“കിന്നാജോ മമ ഹേ ! പിതാമഹ ഇഹ ശ്രീമ”ന്നിതി വ്യാഹൃതൗ
ധാതുസ്നേ ച യദാസ മന്ദഹസിതം തത്തേദ്യ വിദ്യാതതേ || 1.6 || 6
- “ദത്തഃ കിം മമ രംഗിണാ കരുണയാ സത്യം സുതസ്തുത്വമഃ
കിം വാഗ്മി സ്വയമേവ യേന സുഷമാ കാചിൻമുഖേ താവകേ |
നേത്രം കോമലപദ്മപത്രവിപുലം വത്സേ”തി മാതുർഗിരാ
യൻമന്ദസ്തിതമാസ്യഭൂഷണമഭൂത് തത്തേദ്യ വിദ്യാതതേ || 1.7 || 7
- “നിദ്രാമേതി ന ലാലിതോപി മധുരൈഃ ഗീതൈസ്സുമിത്രേ ! ശിശുഃ
വാല്യേസ്തിൻ തവ ലക്ഷ്മണേ തു നിഹിതേ ദ്രാഗേതി നിദ്രാ”മിതി |
മാതുസ്നേ ഗദിതം നിശച്യ രചിതം മന്ദസ്തിതം യത്തുയാ
തത് കിം ദർശയസി സ്വയം മമ പുരഃ ശ്രീമാതുവംശ്യസ്യ ഭോഃ || 1.8 || 8
- ഡോലായാം ജനനീ ന സുപ്ത ഇതി സാ ത്വാം വീക്ഷ്യ തൂർണം തതഃ
സൗമിത്രിം സവിധേ വിധായ മധുരം ഗാതും പ്രവൃത്താ തദാ |
സാകുതം തവ നാമ യച്ച വദനേ മന്ദസ്തിതം മഞ്ജുലം
തദ്യദം വഡുവൂർനിവാസ ! ഭഗവൻ ! ഹേ !
രാമഭദ്ര ! പ്രഭോ ! || 1.9 || 9
- “ത്രാതാ തസ്യ ഗജസ്യ കിം നു തനയോ ജാതോ മര്യാദം പുമാൻ
ആദാവേവ ഗജാധിരോഹണവിധൗ ആനമ്യ പുഷ്പേ ധൃതഃ |
സാനന്ദേന ഗജേന സദ്മനയനം തേനേ”തി വാചാ പിതൃഃ
യൻമന്ദസ്തിതമാനനേ തവ ബഭൗ തത് കിംഭവിദം രാജതേ ? || 1.10 || 10

“അഹം വേദമീത്”യേവം വദതി കുശികശ്രീതനുഭവേ
 വസിഷ്ടസ്യാദേശാദ് അപി ദശരഥേ സ്വസ്ഥമനസി |
 ധനുർഹസ്തസ്യാസീദ് വദനകമലേ മനഹസിതം
 യദേതത് തത് സ്വാമിൻ ! ജയതി വധുവൂർവാസ ! ഭവതഃ || 1.11 || 11

ഭൂയശ്ചിത്രാഃ സുരയാഃ പഥി കുശികഭുവഃ ശൃൺവതസ്തേ കമാന്താഃ
 ദൃഷ്ട്വാ സൗമിത്രിവക്ത്രം രസമനുഭവതഃ പ്രീതിമൻമാനസസ്യ |
 ആസീൻമനസ്വിതം യദ് വദനകമലജം ഹന്ത ! സാകുതമേതത്
 സത്യം സമ്പൻമയം സത് സ്തുരതി രഘുപതേ !
 പശ്യതശ്ചിത്തഹാരി || 1.12 || 12

“സുന്ദസ്സീ ന തു സുന്ദരീ ബലവതീ നൈഷാബലാ രാക്ഷസീ
 യക്ഷീ നോ ബത ! താടകാ നരസിരാഹാരാ നരാഹാരിണീ” |
 ഇത്യേവം കുശികാത്മജസ്യ വചസാ മനസ്വിതം യൻമുഖേ
 ജാതം തേന സഹാസി കിം നു വധുവൂർഭേശം
 സമഭ്യാഗതഃ ? || 1.13 || 13

“ഏതാം നാശയ താടകാം ന ഹി ഘൃണാ നാരീതി കാർയാ ത്വയാ
 നാരീയം ഖലു രൂപതോ രഘുമണേ ! ദുഷ്ടോ മഹാൻ കർമതഃ” |
 ഇത്യാകർണ്യ മുന്നേർവചസ്സവ മുഖേ മനസ്വിതം യദ് ബഭൗ
 തദ്വേദം വധുവൂർനിവാസ ! ഭഗവൻ ! ഹേ ! രാമഭദ്ര !
 പ്രഭോ ! || 1.14 || 14

“വധ്യേയം വനിതേതി മാ വഹ ദയാം കാവ്യസ്യ മാത്വപി സാ
 വാഛരതീ വിബുധാധിനാമരഹിതം ലോകം ഹതാ വിഷ്ണുനാ” |
 ഇത്ഥം ഗാധിസുതോദിതാം ശ്രുതവതോ വാചം രഘുത്തംസ ! തേ
 യൻമനസ്വിതമാനനേ സമഭവത് സത്യം തദേതത് പ്രഭോ ! || 1.15 || 15

ഹത്യാ താം മുദിതേന തേന മുനിനാ ദത്താനി മുർത്താൻയഹോ !

സർവാസ്ത്രാണി വിധേയതാമുപഗതാൻയഗ്രേ വിലോക്യ പ്രഭോ ! |

യൻമന്ദസ്മിതമാസ വക്ത്രകമലേ തത്തേ ജഗൻമംഗലം

ശ്രീമൻ ! ശ്രീവധുവൂർവിഹാര ! ഭഗവൻ ! അദ്യാത്ര

വിദ്യാതതേ || 1.16 || 16

“ഉച്ചൈർവൃക്ഷഗണൈർധരാതലഭവൈഃ പീതാംബരൈശ്ശോഭനൈഃ

മേഘശ്യാമലകോമലൈഃ പരിവൃതഃ സിദ്ധാശ്രമശ്ശോഭതേ |

അസ്മിൻ വാമനസിദ്ധിഭേ മമ മഖോ വത്സേ”തി വാചാ മുനേഃ

യൻമന്ദസ്മിതമാസ ത്യേത്ര വധുവൂർഭദശേ തദേവേക്ഷ്യതേ || 1.17 || 17

ആകാശേ രജനീചരൈഃ പരിവൃതേ രക്തേന വേദിസ്ഥലേ

ഹാഹേതി ധ്വനിനാ മുഖേ ച മുഖരേ തേഷാം മുനീനാമപി |

ആസീത്തേ വദനേ സ്മിതം മിതമിദം ഹസ്തേ ശരാ ആശരാഃ

ധ്വസ്താസ്തൈർഹി സമുദ്രമധ്യപതിതോ മാരിചനീചോഽപി സഃ || 1.18 || 18

“ആകാശേ രജനീചരാഃ അഹഹ ! തേ വർഷന്തി രക്താൻയമീ

യാതാസ്തേ ക്വ നു രാമഭദ്രധനുഷാ മുക്തൈഃ ശരൈസ്താഡിതാഃ ?” |

ഇത്യേവം കുശികാത്മജസ്യ സവനേ ജാതാ മുനീനാം ഗിരഃ

ശ്രുത്വാ താ വദനേ തവാതിമധൂരം മന്ദസ്മിതം തത് കിമു ? || 1.19 || 19

“യാമ ശ്രീമിഥിലാം ധനുർവിജയതേ യത്രാദ്ഭുതം ശാങ്ഭവം

കന്യാരത്നമപി പ്രകാമസുഭഗം യത്രാസ്തി വാസുന്ധരം” |

ഇത്യേവം വചസാ മുനേസ്സവ മുഖേ മന്ദാക്ഷവീർയാൻവിതം

യൻമന്ദസ്മിതമാബഭൗ രഘുമണേ ! തത്സത്യമേതത് പ്രഭോ ! || 1.20 || 20

യാത്രാ രഥൈർഗജതുരംഗപദാതിഭിഃ കിം

ഹൃദ്യാ തവാഥ ശകടീഭിരിയം മുനീനാം |

ഇത്ഥം മൂന്നു വദതി രാമ ! തവാനനേ യദ്
മന്ദസ്മിതം തദിദമിത്യവധാരയാമി || 1.21 || 21

ശതശകടസമുത്ഥൈരാകുലൈശ്ശബ്ദജാലൈഃ
ശതപഥമുഖജാദിസ്തത്കമാദിർമുനീനാം |
ശതദലമുഖ ! യത്തേ മന്ദമാസീത് സ്മിതം തത്
ശതമുഖമിഹ മോദം പശ്യതാം സംവിധത്തേ || 1.22 || 22

“ശിലാ ബാലാ കാചിത് ബലമഥനലീലാവിലുലിതാ
വസത്യസ്മിൻ ദേശേ തവ പദരജോ വാഛരതിതരാം” |
ഇതി ശ്രുത്വാ വാചം കുശികസുതവക്ത്രാദിഗലിതാം
സ്മിതം മന്ദം യത്തേ ജയതി തദിദം ശ്രീരഘുപതേ ! || 1.23 || 23

ശിലാ സാ സംസ്കൃഷ്ടാ ചരണരജസാ തേ രഘുപതേ !
പുരോദേശേ ജാതാ പരമരമണീയാഥ രമണീ |
മൂനേഃ പ്രാന്തേ ചാഭൂന്മുനിരഥ പരഃ കോപി മുദിതഃ
മുഖേ മുഗ്ധേ മന്ദസ്മിതമപി മനോജ്ഞം തവ തദാ || 1.24 || 24

വിശ്വാമിത്രമുനീശ്വരേണ കഥിതാഹൽയാകമാം ശൃൺവതഃ
പാദസ്പൃഷ്ടശിലാതലാത് സമുദിതാം ശ്യാമാം പുരഃ പശ്യതഃ |
വേഗാദാഗതഗൗതമാമലമുഖാത് ജാതാശിഷോ ഭജ്ജുഷഃ
യൻമന്ദസ്മിതമാസ രാമ ! തദിദം കിൻവത്ര വിദ്യോതതേ || 1.25 || 25

“ഭക്ത്യാ രാമ ! ശിലാമദാ മമ മുദാ പൂർണാമിദാം ഭാമിനീം
ഭക്ത്യാ നാമ ധനുർഭജാവനിഭവാം ശ്രീജാനകീം ഭാമിനീം” |
ഏവംവാദിനി ഗൗതമേ കുശികഭൂസന്തോഷസംവർധകേ
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ തവ ബഭൗ തത് സാമ്പ്രതം ഭാസതേ || 1.26 || 26

“ഭാരാൻ മഹ്യമദാ മുദാ പരിഗതാനാനന്ദപൂർണ്ണോസ്സുഹം
ആനന്ദസ്തനുജശ്ചതാനന ഇതസ്തൂഭ്യം സ താൻ ഭാസ്യതി” |

ഏവംവാദിനി ഗൗതമേ കുതുകിനാ ശ്രീകൗശികേനേക്ഷിതം
യൻമന്ദസ്തിതമാനനേ തവ ബഭൗ തദ് ദ്വോതത്യേദ്യ പ്രഭോ || 1.27 || 27

"സൗന്ദര്യസ്യ വിഭുഷണം വിജയതേ സോഽയം കുമാരോ നവഃ
സീതാ ചേയമമുഷ്യ ഭുഷണതയാ സ്ഥാതുന്തരാമർഹതി |
മധ്യേ കാമപുഷ്പതോഽപി കഠിനം ശൈവം ധനുർവർത്തതേ
ഭാഗ്യാഽഗ്യാ മിഥിലാ നു നേ"തി ജനതാലാപാന്നു മന്ദസ്തിതം || 1.28 || 28

"മൻമാതാ കിമദർശി ദാശരഥയേ"? "സന്ദർശിതാ സംഗതാ
പിത്രാ തേ ജമദഗ്നിനേവ മുനിനാ ശ്രീരേണുകാ സാ പുരാ" |
ഇത്ഥം ഗൗതമസ്മന്നുനാ സഹ മൂന്നൗ സംഭാഷമാണേ തദാ
യദ്രാമ ! സ്തിതമാനനേ തവ ബഭൗ തത്സത്യമേതത് പ്രഭോ ! || 1.29 || 29

"സോഽയം ഗാധിസുതോ മഹാൻ ശൃണു കഥാം തപ്തം തപസ്താദൃശം
യത്യാപത്യമുദാഹരന്തി ഭരതശ്രീമാതരം താദൃശീം" |
ഏവംവാദിനി ഗൗതമസ്യ തനയേ മന്ദസ്തിതം യൻമുഖേ
രാമാഭൂത്തവ തത്കിലാത്ര മധുരം വിദ്വോതത്യേത്രോത്തമം || 1.30 || 30

"ചക്രേ കാഞ്ചന ദേവലോകവനിതാം സദ്യശ്ശിലാമാഗതാം
ഏതത്തിഷ്ഠതു ദേവലോകമപരം സോഽയം മുനിർനിർമമേ" |
ഏവം നാമ നിശച്യ തത്ര ച ശതാനന്ദസ്യ വാചം മൂനേഃ
യൻമന്ദസ്തിതമാനനേ തവ ബഭൗ തത് സാമ്പ്രതം ദൃശ്യതേ || 1.31 || 31

"ശൂനശ്ശേപം പിത്രാ ധനനിഹിതദൃഷ്ട്വാ നൃപതയേ
പരിത്യക്തം മാത്രാ ശരണമിതി പാദാന്തപതിതം |
അരക്ഷദ്യഃ പുത്രാനപി ശതമഹോ ! ശാപവിഷയാൻ
വിധായേ"തി ശ്രുത്വാഭവദവതു മന്ദസ്തിതമിദം || 1.32 || 32

"അതിക്ഷുദ്യുക്തസ്തൻ സ്വകരകലിതസ്വന്നമപി യഃ
പരസ്മൈ ദത്വാ തത് പരിഹൃതമനോജാതവികൃതിഃ |

തപശ്ചക്രേ ഭൂയോ മുനി"രിതി ശതാനന്ദവചസാ

സ്തിതം മനഃ യത്തേ തദിദമവതാൻമാം രഘുപതേ ! || 1.33 ||

33

"ആനീതം ശകടേ മനുഷ്യനിവഹൈഃ സംഖ്യാതിഗൈസ്തദ്ധാനുഃ
ശൈവം ശൈലസമാനസാരമഭവദ് വിഷ്ണുശ്ശരോ യത്ര സഃ" |

ഇത്ഥംവാദിനി ഗാധിനന്ദനമുനൗ മനസ്തിതം രാമ ! തേ
യത്തത് സാമ്പ്രതമാനനേ വിജയതേ കൽയാണദം

പശ്യതാം || 1.34 || 34

"കന്ദർപോയമുപാഗതോ ദശരഥശ്രീപുത്രതാദന്ദതഃ

കന്ദർപാരിധനുർബഭഞ്ജ തദിതസ്സീതാ രതിർഭവതാ |

ഏനം പ്രാപ്യ മുദാൻവിതാ ഭവതി സേ"ത്യേവം ജനാനാം ഗിരാ

യൻമനസ്തിതമാനനേ തവ തദാ തത് സാമ്പ്രതം രാജതേ || 1.35 ||

35

"ഭഗ്നം ഭർഗധനുഃ, ഭയം ച നൃപതേഃ, ചിന്താപി സീതാഹൃദഃ

കൽയാണം ച കഥം ഭവേദിതി മിഥോ ഭാഷാ ജനാനാമപി" |

ഇത്യേവം നൃപസദ്മവർതിവചനം ശ്രുത്വാ മുഖേ യദ് ബഭൗ

തൻമനസ്തിതമേവ സാമ്പ്രതമിദം സ്വാമിൻ ! ന മേ സംശയഃ || 1.36 || 36

"പ്രാലേയാചലകന്യകാപതിധനുർഭംഗാപ്തസീതഃ പുനഃ

പ്രാലേയാചലകന്യകാപതിമഹാഭക്തസ്യ വിധ്യംസനാത് |

പ്രാപ്ത്യേവ ഹൃതാം സ ഏഷ ഭഗവാൻ സാകേതനാഥോ മഹാൻ"

ഇത്യേവം ജനകാപ്തസൻമുനിവചഃപ്രാപ്തസീതഃ പാഹി നഃ || 1.37 ||

37

"സീതാസങ്കതമനാസ്സമാഗത ഇമം ദേശം സ പക്ത്യാനനഃ

ചാപല്ലാനതമാനനാവലിരഭൂത് ഭൂയശ്ച തത്യാം രതഃ |

ചാപേനാസ്യ രഘുദ്വഹസ്യ ഭവിതാ കൃത്താനന്തഃ പുനഃ"

ഇത്യേവം മുനിപക്തിവാഗ്ഭിരുദിതശ്രീമന്ദഹാസഃ പരം || 1.38 ||

38

“സീതേയം പ്രതിപാദിതാ തവ സുതാ യാ ചോർമിലാ ലക്ഷ്മണേ
 താം കുർയാസ്സവ സോദരസ്യ തനയേ ഭ്രാത്രോസ്തമൈവാനയോഃ” |
 ഇത്യേവം കുശികാത്മജസ്യ വചസാ മന്ദസ്മിതം യത്തദാ
 സഞ്ജാതം വദനേ തദേവ ഭഗവന്നദ്യാത്ര വിദ്യാതതേ || 1.39 ||

39

വംശസ്തേ കമിതോ വസിഷ്ഠമുനിനാ വംശഃ പ്രിയായാശ്ച തേ
 ജാനക്യാ ജനകേന തേന കമിതസ്തസ്മിൻ വിവാഹോത്സവേ |
 ശ്രുത്വാ തത്ര ച വൃത്തമദ്ഭുതതമം മന്ദസ്മിതം തേ തദാ
 യജ്ഞാതം വഡുവൂർവിഹാരരത ! തത് സത്യം മമൈതത്

പുരഃ || 1.40 || 40

സ്വേഷു ഭ്രാതൃഷു തേ തദാ ത്രിഷു മൂദാ യോഷിത്സമേതേഷ്യഭൂത്
 ചിത്തേ നൃത്തരത്നോദ്ഭിതഃ പരിണയേ മോദസ്സദായാം പ്രഭോ !
 തസ്യേദം പരിവാഹതാമധിഗതം മന്ദസ്മിതം യൻമുഖേ
 തദ്യദം വിതനോതു രാഘവ ! പരം കൽയാണമസ്സാസ്വപി || 1.41 ||

41

“സീതായാഃ കരലാലനേന ഭഗവൻ ! സന്തുഷ്ടചിത്തസ്തദാ
 സാകം ധർമരതാത്മനാ ഭൂവി സതാം ധർമം കരോമ്യുന്നതം” |
 ഇത്യന്തഃ കലയൻ ബഹിർയദകരോദ് മന്ദസ്മിതം തദ്ഭവാൻ
 തത് സക്രീഡതി സാമ്പ്രതം തവ മുഖേ സമ്പശ്യതാം

ക്ഷേമദം || 1.42 || 42

മാർഗേ ഭാർഗവമാഗതം നിജരുഷാ ക്ലപ്താം പരേഭ്യശ്ശുചം
 വർഷന്തം പരശും നിതാന്തപരുഷം സ്വാംസേ വഹന്തം തദാ |
 ദൃഷ്ട്വാ ഭീതിമുപാഗതേ നിജജനേ രാമ ! ത്വദീയാനനേ
 യൻമന്ദസ്മിതമിത്ഥമുത്ഥിതമിദം ദദ്വാദ് അഭീതിം മമ || 1.43 ||

43

“മത്കം നാമ വഹസ്യഹോ വഹ പരം വ്യാഖ്യാതി തദാസതാം
 ഭഗ്നം നാമ ധനുസ്സ്യയാ പുരരിപോരസ്തദ്ഗുരോരപ്യഹോ !” |

ഇത്ഥം ജുൽപതി രോഷതോത്രിപരുഷം മാർഗാഗതേ ഭാർഗവേ
 യൻമന്ദസ്തിതമാനനേ തവ ബഭൗ തത് കിം തഥൈവ
 സ്ഥിതം ? || 1.44 || 44

"സീതേയം പരിരക്ഷിതാ ദശമുവാദ് വേദാന്തിരാജാത്മജാ
 ജാതാ ത്വേനൂഗുണൈവ തത്ര ഭവതാ ഭഗം ധനുർമദ്ഗുരോഃ |
 പ്രാചീനം തദിദം ധനുഃ കുരു തഥേ"ത്യേവം ബ്രുവാനേ മൂന
 യൻമന്ദസ്തിതമാനനേ തവ തദാ തത്സാന്വതം ദൃശ്യതേ || 1.45 || 45

ശൈവം തദ്ധനുരർചകോന്യ ജനകോ രാജാ തതോ നോ ഹതഃ
 ഭഗം തദ്ഭവതാ ഭയം ന വിശതാ സോയം കുഠാരോ മമ |
 പശ്യാദ്യേ"തി ധനുർദദൻമുനിമണിഃ യത്പ്രാഹ തേനോദിതം
 യൻമന്ദസ്തിതമാനനേ തവ വിഭോ ! തൻമംഗലം യച്ഛതു || 1.46 || 46

ആദായാഥ ധനുസ്തതോ മുനിമണേരാഭോപ്യ ബാണം തതഃ
 പശ്യന്തം ച കുഠാരമാനതമഥോ ദർപേണ ദൂരികൃതം |
 യൻമന്ദസ്തിതമാതതാന സ ഭവാൻ ശ്രീലക്ഷ്മണാനന്ദം
 തൻമേ മംഗലമാതനോതു ഭവതഃ സമ്പ്രത്യഥോ ചോജ്ജ്വലം || 1.47 || 47

ശ്രീമൻ ! രാമ ! തുലാപുനർവസുമഹേ ശ്രീരാമചന്ദ്രോത്സവേ
 കൽയാണാത്മകവേഷമഞ്ജുലതമേ ശ്രീജാനകീസംയുതേ |
 ശ്രീമൽലക്ഷ്മണപാർശ്വഗേ ഹനുമതി സ്തോത്രം നവം തൻവതി
 സ്വാമിൻ ! യത്തവ മന്ദമഞ്ജുഹസിതം തസ്മിൻ മനോ
 മുഹ്യതി || 1.48 || 48

കന്ദർപസ്യ മുഹൂർമുഹൂഃ നിജതനും സമ്പശ്യതസ്സാദരം
 തം ഗർവം ഹരതസ്തവാത്ര വധുവൂർദിവ്യസ്ഥലേ തിഷ്ഠതഃ |
 മൈഥിൽയാ മധുരാതിസുന്ദരതനുശ്രീയുക്തയാ ഭൂഷിത -
 പ്രാന്തസ്യാസ്തു മനോഹരം സ്തിതമിദം മൻമംഗലഘൃപ്രദം || 1.49 || 49

സാകേതേ ജനനീജനേന നിതരാം സംലാലിതസ്യാഥ തേ
 പിത്രാ പ്രീതതമേന രഞ്ജിതഹൃദഃ ശ്ലാഘ്യസ്തഥാ ഭ്രാതൃഭിഃ |
 സർവൈരപ്യമിതപ്രമോദഭരിതൈഃ സീതാസമേതസ്യ തേ
 യൻമന്ദസ്തിതമാനന്യേത്ര വഡുവൂർവാസ്യേപി തദ്വർത്തതേ || 1.50 || 50

"ശ്വശൂർമേ പരമം ഹി ദൈവതമിയം കൃക്ഷാവാദീതോ ഭവാൻ
 അസ്യ മനയനാന്തരംഗസുഖദോ മദ്ഭാഗ്യതോ രാജതേ |
 താതോ വോ മയി വത്സലോസ്തി സുതരാം ആനന്ദപൂർണാസ്ത്വഹം
 ശ്രീകാന്തേ"തി വിദേഹജാവചനതഃ സ്മേരാമനനോ ദൃശ്യസേ || 1.51 || 51

"കൗസൽയാ ജനനീ സതാമഭിമതാ ശ്ലാഘ്യർഗുണൈർഭൂഷിതാ
 താതസ്തത്യവചാഃ പരാക്രമനിധിഃ ശ്രീചക്രവർതീ ഭുവഃ |
 ദക്ഷാഃ കർമസു സാധവഃ പ്രിയരതാഃ സർവ്വേപ്യമീ ഭ്രാതരഃ
 ശ്രീകാന്തേ"തി വിദേഹജാവചനതസ്തുമേരാമനനോ രാജസേ || 1.52 || 52

|| ഇതി ബാലസുന്ദരഃ സമാപ്തഃ ||

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ അയോധ്യാസ്തനഃ ॥

കവിതാജിതകൽപോലികന്യകാകാന്തവക്ഷസേ |
കരുണാദിഗുണാഘ്രായ കമലാനിധയേ നമഃ ॥

മനോദരീദയിതമാമിശരാഘൃപാണേഃ

മനാകിനീമധുരമൗലിധൃതാത്മനാമ്നഃ |

മനാക്ഷമന്ദിതമനോഭവവിഭ്രമസ്യ

മന്ദസ്ഥിതം മദഘമർദനമസ്തൂ നേതുഃ ॥ 2.1 ॥

53

"രാമ ! ത്വയ്യതിവത്സലാഃ പ്രകൃതയോ മയ്യായതേയം ജരാ

സാകേതാധിപതിം സമസ്തജഗതാം കുർവേ പതിം ത്വാമതഃ" |

ഏവംവാദിനി തത്ര നാമ ജനകേ ശ്രീജാനകീനാഥ ! തേ

യൻമന്ദസ്ഥിതമാനനേ സമഭവത് തദുർശയസ്യദ്യ കിം ? ॥ 2.2 ॥

54

ത്യക്ത്വാ രാമ നദീപവസ്ത്രവിഭവം ഭൂമണ്ഡലം ത്വം വനം

യാതസ്ത്വാമവനേ വിധാതുമകരോച്ഛിമാൻ വസിഷ്ഠോ മുനിഃ |

ഏതാം നൂതനവസ്ത്രവൈഭവയുതാം ദീപാവലീം മാമികാം

വാചം നാമ നിശമ്യ കിം വിതനുഷേ മന്ദസ്ഥിതം മത്പ്രഭോ ! ॥ 2.3 ॥

55

മന്ദസ്ഥിതം വർണയിതും പ്രവൃത്തോ

മമേതി മധ്യേ വിഷയൈകലോലഃ |

മന്ദേതി മാം പ്രേക്ഷ്യ വിഭോ ! വിധത്സേ

മന്ദസ്ഥിതം മണ്ഡനമാനനസ്യ ॥ 2.4 ॥

56

പിതൂർവചസി ന സ്ഥിതഃ പിതുമത്വേപി നോ വർതസേ

മഹത്സു വിനയോ ന തേ പരമയം വിരുദ്ധസ്തതഃ |

പ്രസക്തിരപി വാഛരിതാ മമ പുനഃ കവേ ! കാമദാ
 ത്വിതി സ്മിതമഹോ മിതം വിതനുഷേ പരീവാഹതഃ || 2.5 || 57

“സതീം ഭരതമാതരം കലുഷിതാന്തരാം കുബ്ജയാ
 വിധാതുമഭിരാധിതാം പ്രിയസുതം വിതേനേ വനേ” |
 ഇതി ശ്രുതിമുപാഗതാ പുരജനസ്യ വാണീ വിഭോ !
 മിതസ്മിതമസൗന്ദര്യേ തദിദമസ്തൂ മന്മാനസേ || 2.6 || 58

“താതാദസ്മി ഗരീയസീ തവ സുത ! ത്വം ന പ്രയായാ വനം
 വത്സാത്ര സ്ഥിത ഏവ നന്ദയ മനോ മത്കം വചസ്സത്കുരു” |
 ഇത്ഥം മാതരി ലക്ഷണേ ച വദതി സ്നേഹാച്ച കോപാദപി
 ത്വം മനസ്മിതമേതദേവ കലയൻ തൗ സാന്ത്യയാമാസിഥ || 2.7 || 59

സ്ത്രീയം പുരുഷവിഗ്രഹം മമ പിതാ വിഭേഹാധിപഃ
 ഭവന്തമധിഗത്യ മാം രഘുപതേ ! കരേ ത്യേകരോത് |
 ഇതീദമവനിസുതാവചനമാനനേ തേ സ്മിതം
 തതാന തദിദം സ്മിതം മദവനം വിധത്താം പ്രഭോ ! || 2.8 || 60

മനാഗിവ മനോ മമ ത്വയി കൃതം ത്വയാ നീയതേ
 പരത്ര തദപി പ്രഭോ ! കിമിതി യുക്തമേതത്തവ ? |
 അഥ ത്രിജടനീതിതസ്തദിതി മനമേതത്ത്വമിതം
 സുമനമഭിപാതു മാമിഹ ദയാനിയേ ! രഘവ ! || 2.9 || 61

കൗശേയോപരി ചീരബന്ധനവിധൗ
 ജായാവലഗ്നസ്ഥലേ
 കോശാദാഹുതഭൂഷണേപി ച തദാ
 വാചാ പിതൃസ്തജ്ജനേ |
 യന്മനസ്മിതമാതതാന വദനം
 രക്തം തവേദം പ്രഭോ !

തദ്യുക്തം വഡുവുർസ്ഥലേപി മയി തൻ -
നീചേവരേപുത്തമേ ||2.10 ||

62

"ദ്രഷ്ടാ ത്യാമഭിഷിക്തമിനുവദനം
ചിത്രേനൂനാ സാമ്പ്രതം
ശ്യാ വത്സേതി തമൈവ കേകയസുതാ -
വാചാ ന യായാ വനം" |
ഇത്യേവം പിതരി ബ്രുവത്യപി ബഭൗ
മന്ദസ്മിതം യത്സമം
തന്മേ സാധുവദാസ്ഥിതായ സുതരാം
ദുഷ്ടായ ച ദ്യാതതേ ||2.11 ||

63

സ്വാമിംസ്തേ ഭവനേ പിതൃസ്സുഖമയേ
പ്രീതൈർജ്ജനൈസ്സംവൃതേ
മാത്യുപ്രീതിവഹേ തമൈവ തമസാ -
തീരേപ്യധസ്താത് തരോഃ |
ശോകാർതൈസ്സുജ്ജനൈഃ വൃത്യേപി പരിതോ
മന്ദസ്മിതം യത് സമം
വക്ത്രേ തേ തദിദം തമൈവ വഡുവുർ -
ഗേഹേപി വിദ്യാതതേ ||2.12 ||

64

ഗംഗാതീരസമാഗതേന സുഹൃദാ സാസ്രേണ "സാകേതവത്
ദേശോഽയം തവ സർവമാനവമണേ ! രാജാത്രി തത്ത്വം ഭവ" |
ഇത്ഥം നാമ ഗൃഹേന ഭക്തിനിധിനാ പ്രോക്തസ്യ യത്തേ മൂഢേ
തന്മന്ദസ്മിതമേവ സാമ്പ്രതമിദം വിദ്യാതതേ നഃ പുരഃ ||2.13 ||

65

ഗൃഹേന ഗഹനേ തദാ ബഹുവിധം സമഭ്യർചിതഃ
"വസേഹ തവ തേ വയം സതതദാസഭൂതാഃ പ്രഭോ !" |

ഇതി സ്തുതവതാ മുഖേ യദഭവത്സുമന്ദിതം

തദേതദതിസുന്ദരം തവ ദദാതു മേ മംഗലം || 2.14 ||

66

“വാസം വാഛരസി കാനനേ ന തു പുനഃ പ്രാന്തേ മമ ത്വം തതഃ

ശ്രീമൻ ! മദ്ഗുരുസന്നിധൗ വസ സുഖം ശ്രീചിത്രകൂടേ ഗിരൗ” |

ഏവം നാമ മൂന്നേഃ പ്രയാഗവസതേഃ ഹൃദ്യാ ഗിരഃ ശൃൺവതഃ

സ്വാമിൻ ! രാമ ! തവാനനേ യദഭവദ് മന്ദിതം കിംഭവിദം ? || 2.15 || 67

“വധോ മേ ദരതസ്തമാഗത ഇതോ”

“മൈവം ഹി നേതും പുരീം

ആവാമാഗത ഇത്യവേഹി, യദി തേ

രാജ്യസ്പൃഹാ ദാസ്യതി” |

ഇത്ഥം ലക്ഷണമുത്തരേണ വചസാ

സാകുതമാവ്രീഡയൻ

യൻമന്ദിതമാതനോസ്തു ഭഗവൻ !

തത്ത്വൻമുഖേ ജുംഭതേ || 2.16 ||

68

“സാകേതേ വസ രാജ്യപാലനപരോ”

“വാക്യം പിതൃസ്തത് കഥം” ?

“സോഹം തദിപിനേ വസാമി” “തദിദം

യുക്തം ന” “തത്പാദുകാം |

ദേഹീ”ത്യർഥയതി പ്രിയേ തു ദരതേ

മന്ദിതം യൻമുഖേ

തത്തേ ശ്രീവധുവുർനിവാസ ! സുഭഗം

വിദ്യാതതേ സാമ്പ്രതം || 2.17 ||

69

“നീതാ ശ്രീദരതേന പാദകമലത്രാണേ രതാ പാദുകാ

തത്കാർയം കലയാമി സാഹി”തി യാ സമ്പ്രസ്ഥിതാ സ്വാഗ്രതഃ |

താം സീതാമവലോക്യ തത്ര ദധിതാം യത്തേ മുഖേ സംബഭൗ
തന്മനസ്വിതമേവ സാമ്പ്രതമിദം തത്യാസ്തമീപാവനൗ ||2.18|| 70

അത്രേരാശ്രമതസ്സമാഗതവതീം ആലോക്യ സീതാം സതീം
പത്യാസ്തസ്യ മുന്നേസ്തപഃഫലമയൈഃ ദിവ്യാംഗരാഗാദിഭിഃ |
ഭൂയോ ഭൂഷിതവിഗ്രഹാം ദഗവതീം മനസ്വിതാലങ്കൃതാം
യന്മനസ്വിതമാനനേ തവ ബഭൗ തത്സത്യമേതത് പ്രഭോ ! ||2.19|| 71

|| ഇതി അയോധ്യാസ്തനഃ സമാപ്തഃ ||

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ അരൺയസുന്ദഃ ॥

കവിതാജിതകൽപോലികന്യകാകാന്തവക്ഷസേ |
കരുണാദിഗുണാശ്യായ കമലാനിധയേ നമഃ ॥

സിംഹാൻ ഹന്ത ! ഗജാൻ ഖരാനപി മൃഗാൻ ശൂലേ വിധായോദ്യഹൻ
ആയാതഃ പുരതോ വന്യേതി ഗഹനേ തിഷ്ഠൻ വിരാധോദ്ബ്രവിത് |
"ത്യക്തൈനാം പ്രമദാമിമാം മയി യുവാം യാതം ദ്രുതം ജീവനേ
വാംഛരാ ചേ"ദിതി തന്നിശമ്യ ഭവതോ വക്ത്രേ നു മന്ദസ്മിതം ॥3.1 ॥ 72

താമാദായ വഹൻ ശരേണ ഭവതാ സന്താഡിതസ്താം ഭൂവി
ത്യക്ത്വാ വാമവഹത് തദാ ച സ ഭവാൻ ലബ്ധോദ്യ വാഹോ മഹാൻ |
ഇത്യേവം ഹൃദി ചിന്തയൻ യദതനോത് സൗമിത്രിണാ സംയുതഃ
തൻമന്ദസ്മിതമേവ സാമ്പ്രതമിദം സന്ദൃശ്യതേ ഭാഗ്യതഃ ॥3.2 ॥ 73

"ഇദാനീമിന്ദോ മാം സപരിജന ആഹൈത്യ പരമം
മുനേ ! യാഹി ബ്രാഹ്മം സദനമിതി തം ചാവദമഹം |
അമും രാമം ദൃഷ്ട്വേ"ത്യനഘശരഭംഗസ്യ വചസാ
മുഖേ ജാതം മന്ദം സ്മിതമവതു തേ ശ്രീരഘുപതേ ! ॥3.3 ॥ 74

ശ്രീമൻ ! രാമ ! തവാഗമേന മുദിതേ തസ്മിൻ സുതീക്ഷ്ണേ മൂനൗ
തത്തത് സംഭ്രമതോ വിധായ രജനീകാമാദ് വിലംബാൻവിതേ |
ഭൂക്തിം ദാതുമയേ ! തദാ രഘുപതേ ! ധർമാത്മനസ്തേ മുഖേ
യൻമന്ദസ്മിതമുത്ഥിതം തദവതു സ്വാമിന്നധർമാദിമം ॥3.4 ॥ 75

"ത്രയോ ദോഷാഃ കുർയുഃ പുരുഷമിഹ കൽയാണരഹിതം
ത്വയി സ്വാമിൻ ! ദോഷൗ നഹി പരമമൈകോ വിജയതേ |

സ ഹേയസ്കുച്ചാപം തൃജ രമണ ! നാഥേ"തി ദധിതാ -

ഗിരം ശ്രുത്യാ മന്ദസ്മിതമുദിതമേതത് കിമു വിഭോ ! ||3.5 ||

76

"ജഹ്യാം ജീവിതമപ്യഹം പ്രിയതമേ ! ത്വാം വാ തഥാ ലക്ഷണം

നൈവ ബ്രാഹ്മണസന്നിധൗ വിരചിതാം സീതേ ! പ്രതിജ്ഞാമിമാം" |

ഇത്യുക്ത്വാ സുഹിതാം ഹിതാമപി ച താം സമ്പശ്യതസ്തേ വിഭോ !

യന്മന്ദസ്മിതമാവിരാസ തദിദം മാം പാതു പാപാത് കലേഃ ||3.6 ||

77

"സ്രീയസ്തർവാ ലോകേ ചപലമതയസ്സാധുപഥതഃ

സ്ഖലന്ത്യസ്സന്ദൃഷ്ടാഃ പതിമപി ധനാനാം നിധിമപി |

തൃജന്ത്യസ്തേയം തേ ദവതി ന തഥാ ഭാതി സുഗുണാ

സതീ"ത്യേവം വാചാ ഘടഭവഭുവാ തേ സ്മിതമിദം ||3.7 ||

78

"താതസ്യാഹം വയസ്യഃ തവ മമ ഹൃദയം പുത്രകേ മാമകേ സ്യാത്

യദ്യത്തദ്യന്നിവിഷ്ടം വസ മമ സവിധേ പ്രാണതോപി പ്രിയം തേ |

കുർയാം വത്സേ"തി ഗൃധ്രക്ഷിതിപതിവചസാ രാമ ! യത്തേ മുഖാബ്ജേ

ജാതം മന്ദസ്മിതം യദ് മദവനനിപുണം രാജതേ

സാമ്പ്രതം തത് ||3.8 || 79

ദൃഷ്ട്വാ പഞ്ചവടീസ്ഥലേ വിരചിതാം സ്വാം പർണശാലാം നവാം

നിർമാതാരമവേക്ഷ്യ ലക്ഷണമഥോ "വൃത്തോ ന താതോ മമ" |

ഇത്യുക്ത്വാ സഹ മന്ദഹാസ ഉദിതോ യസ്തേ മുഖേ മത്പ്രഭോ !

സോഽയം പാതു ശുഭശ്ശുഭാനി നിതരാം സംവർധയന്നസ്സദാ ||3.9 ||

80

ആയാതാം ദശകന്ധരസ്യ സഹജാമാദായ മൂർതിം നവാം

ആശ്ലേഷസ്പൃഹയാ സുബാഹുയുഗലാം ആനന്ദപൂർണാനനാം |

"ഏതാം സന്ത്യജ മാം ഭജാതിമധുരാ"മിത്യാലപന്തിം തദാ

ദൃഷ്ട്വാ യസ്സവ മന്ദഹാസ ഉദിതസ്തോഽയം ഭയം മേ ദ്യതു ||3.10 ||

81

ആനീതാനനയാ നയാധുവിഗതാൻ താൻ യാതുധാനാൻ അഹോ !
 ഘോരാസ്ത്രായുധജാതരോഷപരുഷാൻ നാനാവിധാൻ ഭീകരാൻ |
 ദൃഷ്ട്വാ രാഘവ ! തേ മുഖേ യദഭവദ് മന്ദസ്മിതം മംഗലം
 തത് സത്യം മമ മംഗലായ മഹതേ വിദ്യാതതേദ്യാപി കിം ? || 3.11 || 82

“സർവ്വേദ്വീ രജനീചരാ വിനിഹതാ രാമ ! ത്വയാ ദുർബലാഃ
 മാമാസാദ്യ മയാ ഹതോദ്യ സദനേ മൃത്യോസ്സുഖം വത്സ്യസി” |
 ഇത്യേവം ഖരഭാഷിതം ഖരതരം ശ്രുത്വാ രഘുണാം പതേ !
 യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ തവ ബഭൗ തത് സാമ്പ്രതം ദ്യാതതേ || 3.12 || 83

നാനാരത്നമയം വിലോക്യ പുരതോ ധാവന്തമത്യദ്ഭുതം
 “സ്വാമിൻ ! കാന്തമമും ഗൃഹാണ ഹരിണം ക്രീഡാവിനോദായ മേ” |
 ഇത്യേവം ജനകാത്മജാവചനതോ മന്ദസ്മിതം യൻമുഖേ
 സഞ്ജാതം തവ രാമഭദ്ര ! വഡുവൂർവാസിൻ !
 തദേതത് കിമു ? || 3.13 || 84

“മാരീചോ ന മൃഗോഽയമാർയ ! ഭവതാ ഹന്തവ്യ ഏവാധുനാ
 ജീവന്ന ഗ്രഹണം സമേഷ്യതി മഹായാവിനാമഗ്രണീഃ” |
 ഇത്യേവം കില ലക്ഷ്മണസ്യ വചസാ മന്ദസ്മിതം യദ്ബഭൗ
 സ്വാമിൻ ! രാമ ! തദേതദത്ര ഭവതസ്സന്ദൃശ്യതേ സാമ്പ്രതം || 3.14 || 85

ധാവന്തം പരമാദ്ഭുതം ഭൂവി ദിവി പ്രാസ്തപ്രഭം കാനനേ
 ലീനം തത്ര ച തത്ര ചാഥ ച തതസ്സന്ദൃശ്യമാനം ബഹിഃ |
 ദൃഷ്ട്വാ തം ഹരിണം സ്തുരന്തമഭിതഃ സൗന്ദര്യപൂർണാകൃതിം
 യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ തവ വിഭോ ! ജാതം തദേതത് കിമു ? || 3.15 || 86

താദൃക്ഷേ നിഹതേ മൃഗേഥ സഹജേ സീതാം വിഹായാഗതേ
 സീതായാ ഹരണേ ജടായുഷി ഗതേ ശോകാനുഭൂതിം തഥാ |

അർചായാം തു വിചിന്ത്യ തത്സമുദിതം മന്ദസ്മിതം യത്പ്രഭോ !

തന്മേ ദൂരമപാകരോതു ദൂരിതം സീതാസമേതസ്യ തേ || 3.16 ||

87

"ആരംഭോ ഹി ശുചോ ദശാസ്യസഹജാനാസാപുടാകൃന്തനം

തന്നാശായ നികൃന്തനം ത്വിദമഭൂദായോമുഖീയം പ്രഭോ !" |

ഇത്യുക്ത്യാ സഹജസ്യ തേ സമഭവദ് മന്ദസ്മിതം യൻമുഖേ

തത്സത്യം വഡുവൂർനിവാസ ! ഭഗവൻ !

സന്ദൃശ്യതേ സാമ്പ്രതം || 3.17 ||

88

ബാഹു തൗ ബഹുയോജനൗ ന ഹി ശിരോ വക്ത്രം തു കുകുൗ മഹത്

ത്യേനം നാമ തഥാ വിലോക്യ വിപിനേ ക്രൂരം കബന്ധം പ്രഭോ ! |

യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ സമഭവത് സൗമിത്രിയുക്തസ്യ തേ

തത്സത്യം വഡുവൂർനിവാസ ! ഭഗവൻ !

സന്ദൃശ്യതേ സാമ്പ്രതം || 3.18 ||

89

കൃത്യാ തം ച നികൃത്തബാഹുമവടേ നിക്ഷേപണാനന്തരം

ഗന്ധർവേണ ച തേന തത്സമുദിതം സുഗ്രീവസഖ്യം തഥാ |

ശ്രുത്യാ യൻമുഖപങ്കജേ സമഭവത് സീതാപതേ ! തേ സ്മിതം

തത് സത്യം വഡുവൂർനിവാസ ! ഭഗവൻ !

സന്ദൃശ്യതേ സാമ്പ്രതം || 3.19 ||

90

ദൃഷ്ട്വാ താം ശബരീം ഫലാനി ദവതേ ദാതും തപഃ കുർവതിം

ഭൂയോ ഭക്തിമതിം ഗുരുഷ്യതിതരാമാനന്ദപൂർണാശയാം |

വൃദ്ധാം വേപമുനർത്തനാം ദ്രുതഹൃദം മന്ദസ്മിതം യൻമുഖേ

സഞ്ജാതം തവ ഗൃധ്രരാജഗതിദ ! സ്വാമിൻ ദദാതു ശ്രിയം || 3.20 ||

91

ദൃഷ്ട്വാ തത്ര തയാ പ്രദർശിതമഹോ സ്വാചാർയപൂജാർപിതം

അജ്ഞാനം സുമസഞ്ചയം ജലനിധീൻ സപ്താപി തത്ര സ്ഥിതാൻ |

ആനീതാൻ ഗുരുഭിഃ പ്രഭാവമഹിതൈഃ മന്ദസ്മിതം യൻമുഖേ

സ്വാമിൻ ! ശ്രീവധുവൂർനിവാസ ! ഭഗവൻ !

ശ്രീരാമ ! തദ്യശ്യതേ || 3.21 || 92

തദത്താനി പരീക്ഷ്യ താനി മധുരാണീതി പ്രഭുജ്യ പ്രഭോ !

ഭുക്ത്വാ വന്ധഹലാനി താം ജിഗമിഷും സ്ഥാനം ഗുരുണാം തതഃ |

പ്രത്യക്ഷം ജ്വലനേ സമർപിതതനും ദൃഷ്ട്വാ തവാസ്യാംബുജേ

യൻമന്ദസ്തിതമുത്ഥിതം രഘുപതേ ! തദ്ഭാതി സത്യം പുരഃ || 3.22 || 93

|| ഇതി അരൺയസുനഃ സമാപ്തഃ ||

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ കിഷ്കിന്ധാസുന്ദഃ ॥

കവിതാജിതകൽപോലികന്ധകാകാന്തവക്ഷസേ |
കരുണാദിഗുണാശ്യായ കമലാനിധയേ നമഃ ॥

പമ്പാതീരരുഹാൻ തരുൺ ഗഗനഗാൻ ശാഖാമൃഗാവേക്ഷയാ
ദൃഷ്ട്വാ ഹന്ത ! സമീക്ഷ്യ ലക്ഷണയുജഃ തേ ഗച്ഛതോഽഗ്രേ നന്തം |
സുഗ്രീവാത് സമുപാഗതം പവനജം ദൃഷ്ട്വാ തദുക്തശ്രുതേഃ
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ ലഘു ബഭൗ സത്യം തദേതത് പ്രഭോ ! ॥4.1 ॥ 94

വായോരാത്മഭുവോ നതസ്യ നിതരാം തസ്യാഥ താമദ്ഭുതാം
ശ്രുത്വാ നാമ ഗിരം സുവർണമഹിതാം സുഷുഭിതാം സുസ്വരാം |
സത്യം ദിവ്യസുധോപമാം സുമഹിതാം ശ്രീരാമ ! മന്ദസ്മിതം
യത്തേ നാമ മുഖാംബുജേ സമഭവത് തത് സത്യമേതത്
പ്രഭോ ! ॥ 4.2 ॥ 95

നീതസ്യാഥ നിജാന്തികം തവ വിഭോ ! വാതാത്മജാതേന തം
സുഗ്രീവം നയനാഗ്രതഃ കലയതഃ മിത്രം ച മിത്രാത്മജം |
തദ്യുത്തം ച യഥാതഥം ശ്രുതവതോ യന്നാമ മന്ദസ്മിതം
സഞ്ചാതം വദനാംബുജേ തദിദമിത്യാനന്ദവാസസ്യഹം ॥4.3 ॥ 96

കായം ക്ഷിപ്തവതഃ സുദുരമപി തേ സ്വാംഗുഷുതോ ദുന്ദുഭേഃ
“പ്രത്യഗ്രം ഹി സമാംസമേതദഭവത് ക്ഷിപ്തം പുരാ വാലിനാ” |
ഇത്യുക്ത്വാ രവിസംഭവസ്യ സുഹൃദോ മന്ദസ്മിതം യൻമുഖേ
സഞ്ചാതം തവ തൻമമാദ്യ പുരതോ വിദ്യാതതേ രാഘവ ! ॥4.4 ॥ 97

സാലാൻ സപ്ത തമാ ധരാമപി ശരേണൈകേന ഭേദത്തുഃ പുരാ
 പാദാബ്ജേ തവ മസ്തകം കൃതവതഃ തേ ശംസതോ വിക്രമം |
 വിസ്രബ്ധസ്യ ഭൃശം വിലോക്യ സുഹൃദഃ മോദോദിതം ചേഷ്ടിതം
 യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ തവ ബഭൗ തത്സത്യമേതത് പ്രഭോ ! || 4.5 || 98

സുഗ്രീവേണ സമീരിതാം ശുഭവതീം ശ്രുത്വാ കഥാമദ്ഭുതാം
 ശ്രീമത്സപ്തജനാശ്രമസ്യ ഭവതഃ പ്രീത്യാ നമസ്കൂർവതഃ |
 യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ സമഭവത് തത്സത്യമേതത് പ്രഭോ !
 തത്തേ സൗതു സുഖാനി പൂർവപുരുഷാനത്യാ
 സമുത്ഥാനി മേ || 4.6 || 99

ഏകേനൈവ ശരേണ പാതിതവതഃ തേ വാലിനം തദ്ഗിരാ
 സന്നിനാകുലയാ തമാധികതയാ ന്യായാദപേതാത്മനാ |
 യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ തവ ബഭൗ ധർമസ്വരൂപാശ്രയേ
 ദീനാനാമശരൺയ ! ദൈവതമണേ ! സ്വാമിൻ !
 സുഖായാസ്തു നഃ || 4.7 || 100

ഹൃദ്യൈർവാദ്യഗണോദിതൈഃ കരകൃതൈഃ സ്ത്രീണാം ച ഗീത്യാദിഭിഃ
 ജാതൈഃ ശ്രോത്രസുഖൈഃ നിനാദനിവഹൈഃ ദിവ്യന്തമന്തഃ പുരേ |
 സുഗ്രീവം സുഹൃദം വിലോക്യ ഭഗവൻ ! മന്ദസ്മിതം യൻമുഖേ
 തൻമേ സൗതു സുഖം പരം രഘുപതേ !
 ദീനാവനൈകവ്രത ! || 4.8 || 101

അന്തർദുഃഖചയം വഹന്നപി ഭവാൻ പൃക്തം സുഹൃത്സൗഖ്യതഃ
 മോദം കഞ്ചന സംവഹൻ യദകരോഃ മന്ദസ്മിതം മഞ്ജുലം |
 തത്തേ രാഘവ ! കിഞ്ചനാതിസുഭഗം സൗജന്യമന്യന്യാദ്യശം
 മാനയം ദർശയതീതി തത്ര രമതേ സർവ്വോപ്യദിജ്ഞാതാ
 ജനഃ || 4.9 || 102

“തൃഷ്ണീമേഷ സുരാനുഭൂതിനിരതഃ കാമം കൃതഘ്നഃ കപിഃ

നൈവ ത്യാമുപകാരകം സുരതി തദ്യാൽയന്തികം ഗച്ഛതു” |

ഇത്ഥം ലക്ഷണഭാഷിതേ “ന ഹി തഥാ കോപോ വിധേയഃ പുരഃ

സാന്ത്യം ബ്രൂഹി സഖേ”തി തേ സുവചസാ മന്ദസ്മിതം

ശോഭതേ || 4.10 || 103

ആനീതം കപിഭിഃ കൃതാഞ്ജലിപുടൈഃ സംഖ്യാതിഗൈർഭീകരൈഃ

ശത്രുണാം ധരണീതലം നിഖിലമപ്യാച്ഛാദയദ്ഭിസ്തദാ |

സുഗ്രീവം സുഹൃദം സമീക്ഷ്യ സുഭഗം സുപ്രീതചിത്തസ്യ തേ

യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ സമഭവത് തത്സാമ്പ്രതം ദൃശ്യതേ || 4.11 ||

104

“സ്വാമിൻ ! സൈന്യം ത്വദീയം കപികുലവലിതം

ഭൽലബ്ധന്ദാവൃതം സദ്

രക്ഷോവിക്ഷേപദക്ഷം ചരണസവിധഗം

വർത്തതേ വാക്പ്രതീക്ഷം” |

ഇത്യേവം സുരസൂനൗ കമിതവതി മുഖേ

താവകേ താടകാരേ !

ജാതം മന്ദസ്മിതം യത്തദിദമിതി ഭവാൻ

ദർശയത്യന്തരംഗം || 4.12 ||

105

“പ്രാചീം ഗച്ഛേത യൂയം” “തദനു പവനഭൂരംഗദാദ്വൈസ്സമേതഃ

മന്ദ്രാതുർധർമദൃഷ്ടഃ ദിശ”മിതി ശുഭയാ ശ്രീദിനാധീശസുനോഃ |

വാചാ സദ്യോ മുഖേ തേ നവകമലനിഭോ യോ ബഭൗ മന്ദഹാസഃ

തത്ത്വം സീതാപതേ ! മേ നിരവധികദയോ ദർശയസ്യദ്യ

സത്യം || 4.13 || 106

ദത്വാ മാരുതനന്ദനസ്യ കരയോഃ രത്നാംഗുലീയം ശുഭം

ദൃഷ്ട്വാ തസ്യ നതസ്യ മസ്തകതലം സീതാദൃശോരാസ്സദം |

യന്മനസ്സിതമാതതാന സ ദവാൻ തന്മംഗലം മത്പുരഃ

ഭൂയോ ദർശയതി സ്വയൈവ ദയയാ താദൃക്ഷയാദ്യേയയാ ||4.14|| 107

ആദായാംഗുലിഭൂഷണം സ ഹനുമാൻ കൃത്യാ ശിരോഭൂഷണം

ബദ്ധ്വാ ചേലമുഖേ ദവന്തമപി തം നത്യാ മുഹുസ്സാദരം |

സാകം സ്വൈരഗമദ്ദിശം നിജപിതൂഃ സൗമ്യസ്യ ലീലാപദം

തദ്യുഷ്ട്വാ വദനേ തദാ യദഭവദ് മനസ്സിതം തേദ്യദൃ തത് ||4.15|| 108

"ഐഷ്യത്യേഷ മമ പ്രിയാം ജനകജാം ചാമീകരാംഗീം സതീം

നീലാംഭോജദലാതിരമൃന്മയനാം നാസാഭിരാമാനനാം |

ദൃഷ്ട്വാ മഞ്ജുലമനഹാസമധുരാം വാണീസുധാവർഷിണീം"

ഇത്യന്തസ്തവ കുർവതോ ഹി യദഭൂദ് മനസ്സിതം തത്പുരഃ ||4.16|| 109

മാർഗേ ഗച്ഛതു വിപ്ലവസ്ഥരഹിതഃ ധൂൻവൻ പരാൻ വിക്രമൈഃ

രക്ഷസ്സംഘവിമർദനോ ഗിരിരിവ പ്രാപ്തപ്രചാരോ മഹാൻ |

ദൃഷ്ട്വാ താമസിതേക്ഷണാം മധുരയാ വാൺയാ തയാ നന്ദിതഃ

സോഽയം മാമഭിനന്ദയത്പിതി ഹൃദി ധ്യാതൂർമുഖേദ്യദൃത്

സ്ഥിതം ||4.17|| 110

"സർവേ ദിക്ഷു ഗതാഃ പരാസു കപയഃ പ്രത്യാഗതാസ്സാമ്പ്രതം

നാമീ ദക്ഷിണദിഗ്ഗതാഃ ഹനുമതാ യുക്താസ്തതസ്തേ ധ്രുവം |

ദ്രക്ഷ്യന്ത്യേവ സുതാം വിദേഹനൃപതേ"രിത്യുത്ഥിതം മോദതഃ

സുഗ്രീവാദ്യചനം നിശമ്യ ദവതോ മനസ്സിതം വർധതേ ||4.18|| 111

|| ഇതി കിഷ്കിന്ധാസന്ദേശഃ സമാപ്തഃ ||

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ സുന്ദരസ്തവഃ ॥

കവിതാജിതകൽപോലികന്യകാകാന്തവക്ഷസേ |
കരുണാദിഗുണാഢ്യായ കമലാനിധയേ നമഃ ॥

“ആയാതാ മധു ഭക്ഷയന്തി വിപിനേ
തത്പാലകൈർവാരിതാഃ
താനേതാൻ നിതരാം പ്രഹൃത്യ മുദിതാഃ
ക്ഷീബാഃ സ്ഥിതാസ്തേ വനേ” |
തച്ഛുത്വാ “ഹനുമാൻ വിദേഹതനയാം
ഭൃഷ്യാഗ്നിഗതസ്ത്വാ”ദിതി
ശ്രീസുഗ്രീവഗിരാ ഭവദ്വദനതോ
മന്ദസ്തിതം വർധതേ ॥5.1 ॥

112

ആയാതേഷു സമേഷു തേഷു കപിഷു ശ്രീമത്സു തൈരഗ്രതഃ
സാനന്ദാശ്രുഭിരുത്സുകൈരതിതരാം ആപ്തം വിലോക്യാനതം |
ശ്രീമൻമാരുതസംഭവം നിജമുഖേ വിദ്യോതമാനശ്രിയം
യത്തേ രാമ ! മുഖാംബുജേ സമഭവദ് മന്ദസ്തിതം തത്പുരഃ ॥5.2 ॥

113

“ഭൃഷ്യാ കാപി പതിവ്രതാ കുലമണീ
രാമോത്തമാ രാമ ! തേ
മൂർത്തിം മാനസപങ്കജേ വിദധതീ
ശ്രീരാമ ! രാമേതി ച |
നാമ സ്യാനനപങ്കജേ ദിശി തവ
ശ്രീനേത്രപദ്മേ സദഃ” -

തൃക്കൃത്യാ വായുസുതസ്യ ജാതമയി ! തേ

മന്ദസ്മിതം ഭ്യോതതേ ||5.3 ||

114

“ഇതോ യാതൂർമാർഗേ കിമഭവദതോ യാതുഗണതഃ

പുരേ വാ സാ ദൃഷ്ടാ കഥമിവ കിമാഹാമ മധുരാ ?” |

ഇതി ത്വത്പൃച്ഛാതോ ഹനുമതി തദാസ്സീൻമുഖരുചിഃ

തതസ്ത്വാമിൻ ! വക്ത്രേ തവ ച മധുരം മന്ദഹസിതം ||5.4 ||

115

“ഭവദൃഷ്ട്യാ ഹൃഷ്ടോ വിപിനഭുവമാലോക്യ നിഖിലാം

സുപാർശ്വം ത്വാം കർതും ജനകസുതയാ വാലിതനയഃ |

സുപാർശ്വം മാംസാദം കരഹതകപോലം സമവധീത്”

ഇതി ശ്രുത്വാ വാചം തവ ഹനുമതോ മന്ദഹസിതം ||5.5 ||

116

“മൈനാകോ ഗിരിരാട് പയോനിധിജലാദ് ഉത്പത്യ മാമാദരാത്

ശ്രീരാമപ്രിയദൂത ! വാതഭവ ! ഹേ ! വിശ്രമ്യ കിഞ്ചിദ്വ്രജ |

ഇത്യുച്ചൈരവദത് പ്രഭോ ! രഘുപതേ ! നാഥേ”തി വാചാ കപേഃ

യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ തവ ബഭൗ തൻമേ വിധത്താം സുഖം ||5.6 ||

117

“മാതാ നാഗകുലസ്യ സാധു സുരസാനാപ്തീ സുരൈഃ പ്രേരിതാ

ത്വാമാസ്യാന്തരയേ ! നിധായ സുഭഗം ശ്രീരാമദൂതം മനാക |

വിശ്രാന്തം വിസൃജാമി ഹേ ത്വപഗതേ”തൃക്കൃത്യാ മുദാ പാവനേഃ

യൻമന്ദസ്മിതമാസ തേ രഘുപതേ ! തൻമേ വിധത്താം മുദം ||5.7 ||

118

അയം വക്താ ന സ്യാൻ നിജരചിതകാർയസ്യ നിയതം

തതസ്തത് സ്വാർചായാം വിഹിതവഡുവൂർഗേഹവസതിഃ |

ശൃണോമി ശ്രീവാചാ ജനകതനയായാ അഹമിമാം

വിധായാങ്കേ ഹേതി സ്വയമരചയോ മന്ദഹസിതം ? ||5.8 ||

119

“സ്വാമിന്നേഷ പരാക്രമം നിജമനാധൃഷ്ട്യം പരൈർവർണിതം

നൈവ സ്വീയഗിരാ വദേദ്വിനയവാൻ സ്വോത്കർഷവാദേ ജഡഃ |

സാഹ്വം വച്ഛി തദാർയപുത്ര ! ഭഗവ"ന്നിത്യാത്മകാന്താഗിരാ
യത്തേ രാഘവ ! മന്ദമാസ ഹസിതം തന്മഞ്ജുലം പാതു മാം ||5.9 || 120

തഥാ വാസം കൃത്യാ സുഭഗവധുവൂർഭേശസദനേ
ഹനുമത്യഗ്രസ്ഥേ ജനകതനയാമഞ്ജുവചസാ |
ഹനുമത്കാർയാണാം ഗതിമയി ! നിശമ്യാതിമഹതാം
മുഖേ മന്ദം ഹാസം കലയസി രഘുത്തംസ ! കിമിദം ? ||5.10 || 121

"കിം ദൃഷ്ടം ഗദിതും ഭവത്യതിതരാം ഉത്കംഠിതാ വർതതേ ?"
"നോ ദൃഷ്ടം, ശ്രുതമാപ്തതോ നിജമനസ്സർക്കേണ ചാവേക്ഷിതം" |
ഇത്യുക്തിപ്രതിവാഗ്ധിഹാരഭവയാ ശ്രീജാനകീസദ്ഗിരാ
ജാതം തേ മുഖപങ്കജേ വിജയതേ മന്ദസ്മിതം മഞ്ജുലം ||5.11 || 122

"നായം ജാനകി ! കേവലം കപിരഹോ തൃത്സമ്പദർഥം ദിവഃ
ഭൂമൗ നാമ കൃതാവതാരവിഭവഃ ശ്രീവിഷ്ണുരേവ സ്വയം" |
ഇത്യേവം സരമാ സഖീ മമ തദാ സാജ്ജ്ഞേതി സീതാഗിരാ
രാമ ! ത്വദ്വദനേ യദേതദഭവദ് മന്ദസ്മിതം പാതു മാം ||5.12 || 123

"മൈനാകേന ഗിരീശ്വരേണ മഹിതസ്തോയം ഹനുമാൻ കപിഃ
മധ്യേമാർഗമനന്തവിക്രമനിധിർയാതോ ഗിരാ മൈമിലി ! |
ആഗത്യാത്ര തവാനനേ മുദമധാ"ഭിത്യാഹ സാ മേ സഖീ
സ്വാമിന്നിത്യവനിസുതാമുഖഗിരാ മന്ദസ്മിതം ഭാതി തേ ||5.13 || 124

"ആഗച്ഛൻ പഥി വേഗതസ്സുരസയാ രുദ്ധോ മഹാവക്ത്രയാ
ഹ്രസ്വസ്സൻ നിതരാം പ്രവിശ്യ വദനം തസ്യാ ബഹിർനിർഗതഃ |
തേനാതിവ മുദാ പ്രശസ്യ വിജയീ സ്യ ഇത്യയം പ്രേഷിതഃ
സീതേ !" ഹേതി ഗിരാ വിഭേഹനുപതേഃ പുത്ര്യാ തവേദം
സ്മിതം ||5.14 || 125

“പാരാവാരപയോവിഹാരനിരതാ ഘോരാകൃതിസ്സിംഹികാ
 സർവാവധ്യതനുസ്സമസ്തജനതാഭീതേസ്സദാ വർധനീ |
 യാ സാ്നേന ഹതാ വിചിത്രമിതി യച്ഛംസന്തി സിദ്ധാസ്സമേ
 ദേവീത്യാഹ സഖീ”ത്യുദാരവചസാ മനസ്വിതം തേ ബഭൗ || 5.15 || 126

“ലങ്കൈവാമിതവിക്രമാ ഹനുമതാ സാ്നേന ഘോരാകൃതിഃ
 തത്സന്താഡനരോഷിതേന തദപി സ്ത്രീ ചേതി ലഘ്യാഹതാ |
 ഭൂമൗ സമ്പതിതാ ജിത്വാസ്തി വിശ തത് സർവം ജയേത്യബ്രവീത്”
 ഇത്യേവം സരമാഗ്രദിദിതി ഭുവഃ പുത്രാഃ ഗിരാ കിം സ്വിതം ? || 5.16 || 127

“രാത്രാവേഷ സമസ്തമേവ നഗരം സമൃക് വിചിത്യാഗതഃ
 പ്രാതർമൈലി ! താവകം വനമിദം തത്രാപി തം രാവണം |
 ദൃഷ്ട്വാ തർജ്ജനതത്പരം തദനു തേ വൃത്തം രഘുണാം ജഗൗ”
 ഇത്യേവം സരമാബ്രവീദിതി ഗിരാ പുത്രാ ഭുവോഭൂത്
 സ്വിതം || 5.17 || 128

“രാജാഭൂദ്രഥവാജികുഞ്ജരയുഗിത്യാരഭ്യ കർണാമൃതം
 ശ്രീമാനേഷ വവർഷ മാരുതസുതോ യുഷ്ടച്ചരിത്രം ശുഭം” |
 ഇത്ഥം ശ്രീജനകാത്മജാസമുദിതം ശ്രുത്വാ വചസ്തേ മുഖേ
 യൻമനസ്വിതമുത്ഥിതം സുമധുരം തത് പാതു മാം പാപതഃ || 5.18 || 129

“സോഽയം ശാഖാവലംബീ തവ ഖലു ചരിതം ഭക്തിമാൻ രഞ്ജയൻ മാം
 സങ്ക്ഷിപ്തം ക്ഷിപ്തദോഷം ശ്രുതിയുഗസുഖദം പാവനം പാവമാനിഃ |
 സാനന്ദം പ്രാഹ മന്ദ്രം സ്മൃതമപി ജനയത്യന്തരാനന്ദബുന്ദം”
 സീതാവാചേതി ജാതോ ജയതി തവ മുഖേ മനഹാസോ
 മനോഇതഃ || 5.19 || 130

“ശ്രുത്വാപ്യേവമതീവ ഭക്തിസഹിതം ദൃഷ്ട്വാപി ബദ്ധാഞ്ജലിം
 ശങ്കാ മേ സ ദശാസ്യ ഏവ കപിതാം ഏവം വഹന്നാഗതഃ |

ഇത്യാസിദഥ താം വ്യപോഹ്യ വചനൈഃ മുദ്രാമിമാം സന്ദൗ"

ഇത്യേവം ജനകാത്മജാവചനതോ മന്ദസ്മിതം തേ ബഭൗ ||5.20 || 131

"മുദ്രാം ദത്വാ ത്വദീയാം മമ ഖലു വദനേ മുദ്രിതം ഹന്ത ! ഹാസം
സദ്യോജാതം വിതേനേ നയനയുഗഗതം ശോകബാഷ്പം ച ചിത്രം |
താദൃക്ഷാനന്ദബാഷ്പം മമ ദധിത ! തദേ"ത്യബ്രവീത് ജാനകീ യത്
തസ്മാജ്ജാതം സ്മിതം തേ ജയതി രഘുപതേ !

മന്ദമേതൻമനോജ്ഞം || 5.21 || 132

"പൃഷ്ടസ്തോഽയം ഹനുമാൻ കഥയ രഘുപതേരംഗസൗന്ദര്യലക്ഷ്മീം
സൗമിത്രേരപ്യുദാരേത്യകഥയദുദിതം മോദബാഷ്പം വികീര്യ |
ഭൂമിം ശുദ്ധാം വിതൻവന്നപി മമ ജനനീം താപഹീനാ"മിതീമാം
വാണീം ശ്രുത്വാ പ്രിയായാസ്സവ മുഖകമലേ

മന്ദഹാസസ്സമിന്ധേ ||5.22 || 133

"രാമഃ പദ്മസമാനലോചനയുഗഃ ഗണ്ഡദ്യയാദർശവാൻ
നാസാ നിർജിതചമ്പകോന്തിമധൂരം ബിംബാധരം സംവഹൻ |
ഏതാമംഗുലിമുദ്രികാം മമ കരേ കൃത്വാവദത്സ്യക്ഷരം

വൈദേഹീ"തി ഗിരാ പ്രിയാമുഖജയാ മന്ദസ്മിതം ത്വേദിവത് ||5.23 || 134

"ഐഷ്യത്യത്ര കഥം സ മേ പ്രിയതമോ?" "മത്പൃഷ്ടതഃ" "തേ പരേ?"

"മത്തസ്തേ മഹിതാസ്സമേപി യദഹം തത്രാവരഃ പ്രേഷിതഃ" |

ഇത്യേവം മമ ചാസ്യ ചാപ്യദവതാം ഉക്തീ പ്രഭോ ! രാമ ! ഭോ ! ,

ഇത്യുക്ത്വാ ജനകാത്മജാമുഖജയാ ജാതം തവേദം സ്മിതം ||5.24 || 135

"ത്വാം നേഷ്യാമി തദന്തികം ജനകജേ ! പൃഷ്ടം സമാരുഹ്യതാം"

"മൈവം സർവനിശാചരാൻ നിജശരൈഃ ഹത്വാ നയേദേഷ മാം" |

ഇത്യുക്തേഃ മമ സാരവിത് പുലകിതോ ജാതോ ഹനുമാനിതി

ശ്രീസീതാവചനേന ജാതമധി ! തേ മന്ദസ്മിതം ശോഭതേ ||5.25 || 136

“ദൂതഃ കോപി കപിർമഹാൻ രഘുപതേരാഗത്യ സീതാമുദം
 രക്ഷസ്സഘവധം വിധാസ്യതി തമാ വഹ്നിം ച ലങ്കാപുരേ” |
 ഇത്യേവം ത്രിജടാ യദാഹ ഭഗവൻ ! സ്വപ്നം വിലോക്യാദ്ഭൂതം
 ജാതം തച്ച തഥേ”തി ദാരവചനാത് ജാതം നു മന്ദസ്മിതം || 5.26 || 137

“സർവാ ഉഗ്രവചോ വിഹായ ശരണം യാചധ്യമേതാം സതീം
 സീതാമിത്യുദിതേന മാം പരവശാം ചക്രേ തദാ മത്സഖീ |
 മാൻയാ ശ്രീത്രിജടേ”തി ദാരവചസാ മന്ദസ്മിതം യത്പ്രഭോ !
 സഞ്ജാതം വദനേ തദേതദനഘം സർവാം ദദാതു ശ്രീയം || 5.27 || 138

“തേനൈവാഹമഹോ ! തതോ ഹനുമതസ്താസാം വധം കാക്ഷതഃ
 താസ്സർവാ അഭിരക്ഷിതാ ക ഇവ നോ നൈവാപരാധാ ജനഃ ? |
 സ്വാമിൻ ! സാഹമപി പ്രഭോ ! നനു തമാ ശ്രീലക്ഷ്മണസ്യാന്തികേ
 നാഥേ”ത്യേവമവേത്യ ദാരഹൃദയം സാകുതമന്ദസ്മിതം || 5.28 || 139

“പ്രാജ്ഞാഭ്യം ഹനുമാൻ മയാ ഹൃദിഹിതം ശ്രുത്വാ വിഹായാത്മനഃ
 സദ്യഃ കോപമവാരണീയമഭവത് കാമം പ്രസന്നാശയഃ |
 ഏവം യേ ദ്വിഷദന്തികേപി സുഹൃദസ്തേ മാനനീയാ” ഇതി
 ശ്രീസീതാവചനേന തേ സമുദിതം മന്ദസ്മിതം പാതു മാം || 5.29 || 140

“അൽപീയാനസി വോഡുമിച്ചസി ച മാം തത്തേ കപിത്വം സ്തുടം”
 “മാ മാ പശ്യ തദദ്യ രാമദധിതേ ! മത്കം മഹത്ത്വം പുരഃ” |
 ഇത്യുക്ത്വാ ഗിരിസന്നിഭോഭ്യമഭവത് ശ്രീമാൻ ഹനുമാനിതി
 ശ്രീസീതാവചനേന മന്ദമിഹ തേ ജാതം സ്മിതം ശോഭതേ || 5.30 || 141

“മന്ദോ ഹാസസ്തവ ച ഹനുമാൻ ദ്വൗ സമാവേവ സത്യം
 മന്ദോമന്ദോ ഭവതി തനുതോ മാനനീയോ ഹനുമാൻ” |
 ഏവം വാചാ ജനകതനയാജാതയാ ജായമാനഃ
 മന്ദോ ഹാസസ്തവ രഘുപതേ ! മാമന്ദം വിധത്താം || 5.31 || 142

മന്ദോ ഹാസഃ മനുകുലപതേരഞ്ജനായാഃ കുമാരഃ
 യേന ശ്രീമാൻ ഭവതി ഹനുമാൻ ദർശനീയോ ജനാനാം |
 ധത്തേ ലീലാഃ പവനസവിധേ തേന സംസ്കൃഷ്ടഗാത്രഃ
 ഭൂയോ യോദ്യം ജനകതനയാസ്ത്വന്നസന്ദോഹദായീ || 5.32 || 143

ഇത്ഥം രാമോ വഹതി വദനേ വാതജാതം വരേണയം
 രാമോ രാമോ വിഭൂരിതി മുഖേ വാതജാതശ്ച രാമം |
 അന്യോന്യം താവിതികൃതമതീ പ്രീതിമന്തൗ മഹാന്തൗ
 അന്തസ്തകൃതാവനുപമതൗ സമ്പദം സന്ദിശേതാം || 5.33 || 144

മന്ദോ ഹാസോ മനുകുലപതേ ! മാരുതസ്യാതമജാതഃ
 മാനാതീതസ്വരസലലിതഃ മാനനീയോ മഹദ്ഭിഃ |
 മന്ദം കുർവൻ സപദി രജനീചാരിണം നീലയോഗാത്
 മഹ്യം ഭദ്രം ദിശതു സതതം മംഗലാനാം നിദാനം || 5.34 || 145

മന്ദോ ഹാസസ്തവ രഘുപതേ ! കോപി ശുക്ലഃ പടോദ്യം
 ശോണോപാഞ്ഞെർജയതി മധുരഃ സേവിതോദ്യം പ്രസൂതേ |
 ശ്ലാഘ്യം ദിക്ഷു പ്രസൂതമഭിതഃ ശോഭനം ഭാസമാനം
 ചിത്രം വസ്ത്രം യശ ഇതി മഹത് സമ്പദം തച്ച സൂതേ || 5.35 || 146

“സുമിത്രാപുത്രഃ കിം സുഹൃദതിതരാം ഭ്രാതരി രതഃ
 വിധത്തേ ശുശ്രൂഷാം മമ ച യതതേ മാർഗ്ഗണവിധൗ ?” |
 ഇതി സ്വാമിൻ ! പൃഷ്ടഃ പവനതനയോഭൂദിതി ഗിരാ
 പ്രിയായാസ്തേ മന്ദസ്തിതമവതു ജാതം രഘുപതേ ! || 5.36 || 147

സ്തന്ദോ യസ്യ പ്രദിശതി മുദം മൈഥിലീമാനസാന്തേ
 സമ്മോഹം തം സരസമധുരോ മേദുരോ ഭാവവർഗൈഃ |
 കുന്ദോദന്തം പരിഭവപദം യോ വിധത്തേ നിതാന്തം
 മന്ദോ ഹാസോ ജയതി സുതരാം മൈഥിലീവൽലഭസ്യ || 5.37 || 148

“സാകേതാത് കിം മമ സ ഭരതോ ദേവരസ്തത്ത്വമൂർതിഃ
 സേനാം പിനാം ഗജഹയമുഖൈഃ പ്രേഷയിഷ്യത്യനന്താം ?” |
 ഏവം പുഷ്പഃ പവനതനയോദ്യുന്മയേത്യത്ര വാചാ
 പ്രേയസ്യാസ്തേ സമുദിതമിദം പാതു മന്ദസ്മിതം മാം || 5.38 || 149

നന്ദിഗ്രാമേ രതിമുപഗതഃ ഭ്രാതൃശത്രുഘ്നഹൃദ്യഃ
 ശുദ്ധശുദ്ധം ദ്വിജകുലമലം പാലയന്നന്തരംഗം |
 കൈകേയന്തസ്തദ്യതിമുപഗതോ ഹാനുതാപം വിതൻവൻ
 മനോ ഹാസോ ജയതി ഭരതോ മൈമിലീവൽലഭസ്യ || 5.39 || 150

“മയാ ഭത്തം ചൂഡാമണിമയമഭിജ്ഞാനമകരോത്
 സ്വവസ്ത്രാന്തേ ബദ്ധം പരമമ ച കർണേ വിനിഹിതം” |
 ഇതി ശ്രീസീതായാഃ സരസമതിചിത്രം ച വചനം
 സ്വകർണേ തേ കർതൃഃ ജയതി മധുരം മന്ദഹസിതം || 5.40 || 151

“നേത്രേ ചൂഡാമണിമപി തഥാ കർണയോഃ കാകവാർത്താം
 മൗലൗ കൃത്യാഞ്ജലിമപി നതഃ പ്രസ്ഥിതഃ പാവമാനിഃ |
 ഭക്ത്യാ വൃക്ഷാൻ വനമപി തഥാ ചൈത്യസൗധം ജഗർജ്ജേ” -
 ത്യേവം സീതാവചനജനിതോ രാജതേ രാമഹാസഃ || 5.41 || 152

ചന്ദ്രസ്തേ വദനം ധൃതം ഹി യദിദം ശ്രീനീലകണ്ഠേന യത്
 താമ്രം തത് സതതം വിഭാത്യധരതസ്തസ്യോദയസ്തർവദാ |
 തസ്മിൻ കാചന ചന്ദ്രികാ വിജയതേ മന്ദസ്മിതാഖ്യാ സതീ
 യാ മേ സംസൃതിതാമസീമപി പരാം ശുദ്ധാം വിധത്തേ
 നവാം || 5.42 || 153

“സ്വാമിൻ ! വാതശിശോഃ കഥം ഹി ഭഗവൻ ! ശ്രീർഭക്ഷിണസ്യോദിതാ
 ത്വൻമന്ദസ്മിതചന്ദ്രികാ ച സുഭഗാ തത്രോദിതാ ശോഭതേ |
 അസ്മിൻ ശ്രീവധുവൂർവനേ സുഭവനേ ക്രീഡാപരായാസ്സയാ

കോപ്യാനന്ദപയോനിധിർമനസി മേ സംവർധതേ

സാമ്പ്രതം" || 5.43 || 154

"സീതേ ! തേ കപിനാ ഹതാ ഹി ബഹവോ രാത്രിഞ്ചരാ ദുർജയഃ
ഹന്താക്ഷോപി ഹതസ്തദേഷ തപസാ സത്യം ത്വയാ നിർമിതഃ |
ഇത്യാഗത്യ മമാന്തികേ സമവദൻ രക്ഷസ്ത്രിയസ്താസ്തമാഃ"

ഇത്യാകർണ്യ വിദേഹജാഗിരമഭൂദ് മനസ്വിതം രാമ ! തേ || 5.44 || 155

"നീതസ്ത്വിന്ദ്രജിതാ ദശാസ്യസമിതിം ബദ്ധ്വാ തദീയേനലഃ
വാലേ ഹാ ! നിഹിതശ്ച രാക്ഷസഗണൈസ്തേനാപി രക്ഷോഗ്രഹേ |
ചിത്രം ജാനകി ! ജാനകീതി വചസാ കാവ്യന്തി രക്ഷസ്ത്രിയഃ"

ഇത്ഥം ദാരഗിരാ മുഖേ തവ ബഭൗ മനസ്വിതം രാഘവ ! || 5.45 || 156

"സീതാം പാതും നിശിചരപുരേ തദ്വിരുദ്ധാംശ്ച ദഗ്ധും
കൽയാണോ വോ മമ പിതൃസഖഃ ക്ലപ്തസിദ്ധിഃ കിലാസിത്" |
ഇത്യന്തശ്ശീപവനതനയശ്രീഗിരാ മനഹാസഃ

ശ്രീമൻ ! ജാതോ മനുകുലമണേ ! മാനസം മേ ധിനോതി || 5.46 || 157

ദഗ്ധാ സാ മിഥിലാ പുരാ ഖലു തദാ ദഗ്ധം ന മേ കിഞ്ചനേ -
ത്യാഹ ശ്രീജനകസ്തമൈവ ദഗവാൻ ശ്രീയാജ്ഞവൽക്യോവദത് |
ഏവം ത്വയുപി സാദരേഷു ദവിതേത്യേവം ഹനുമദ്ഗിരാ

ജാതം തേ രഘുനാഥ ! മനഹസിതം മഞ്ജുപ്രഭം ഭാസതേ || 5.47 || 158

"പ്രാസാദാനാം ഭൂവി നിപതതാം അഗ്നിനാ ഘോരലീലേ -
നാരാമാന്തേ ത്വദീതി പതതാം വൃക്ഷശാഖാഗണാനാം |
ആരാത് ഖണ്ഡദ്വിജകുലഗതാ യാവിരാസീദവസ്ഥാ

സാ മ്യേദ്യാപി സ്മൃതിമുപഗതാ ചേതസസ്തൗതി കമ്പം" || 5.48 || 159

"സർവത്രൈവം സകലദയദേ സംഭ്രമേ ജാഗരുകേ
ചിത്രം മത്കം പദമപി മനാഗഗ്നിനാ നാഭിഭൂതം" |

ഇത്ഥം ദേവ്യാ ഭയപിശുനയാ ചിത്രവത്യാ ഗിരാ തേ
ജാതം മന്ദസ്മിതമവതു മാം ആനനേ രാമഭദ്ര ! ||5.49|| 160

"സോഽയം മാരുതനന്ദനോ ദശമുഖേ സിംഹാസനസ്ഥേ പുരഃ
വാലേനൈവ കൃതാസനസ്തദുപരി പ്രാപ്തസ്ഥിതിസ്തംബഭൗ" |
ഇത്യേവം സരമാ സഖീ സമവദത് സേ"തി സ്വജായാഗിരാ
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ രഘുപതേ തത്തേ തരാം ദ്വോതതേ ||5.50|| 161

"രാജേന്താ നഃ പുരതഃ കിമേവമിതി തൈഃ സന്തർജ്ജിതോ വാലധിം
വിസ്തീർത്വഥാ ദശാനനാസനമസൗ തം ചാചകർഷാദ്ഭൂതം" |
ഇത്യേവം സരമാ ഹസന്ത്യതിതരാമാഹേ"തി സീതാഗിരാ
സഞ്ജാതം തവ രാമ ! മന്ദഹസിതം രക്ഷത്യവഹ്യാവിഷാത് ||5.51|| 162

"മാ മൈവം രജനീചരാധിപമിമം കുർയാഃ സ്ഥിതാസ്തേ വയം
വാചൈവം കില മന്ത്രിണാം അഥ ച താൻ ആകൃഷ്ടവാൻ വാലതഃ |
ഇത്യേവം സരമാഭിദ്ഭൂതൈകവിവശാ പ്രാഹേ"തി സീതാഗിരാ
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ തവ ബഭൗ രാമാസ്തു തൻമേ ശ്രിയൈ ||5.52|| 163

"താൻ സർവാനപി രാക്ഷസാൻ അപി സഭാസ്തംഭാൻ സമാംശേതരാൻ
പൗലസ്ത്യം ച ബബന്ധ ഹന്ത ! നിബിഡം വാലേന വാതാത്മജഃ |
ഇത്യേവം സരമാ മമാഹ വിവശാ സാസ്രാ സഹാസാ സഖീ
സേ"തി ശ്രീഭയിതാഗിരാ വിജയതേ മന്ദസ്മിതം തേ മുഖേ ||5.53|| 164

"ഏതത്തത്ര പുനശ്ച കിഞ്ചന മഹാശ്ചര്യം യദാസീത്തദാ
വാലേ വേഷിതുമംബരാണി നിഖിലാൻയാസൻ ന ചാലം പുനഃ |
ആനീയാഥ ബബന്ധുരർധമഥ നൈവാസിദൃശാപ്യേകികാ
വാഗേവം സരമാഭവേ"തി ഭയിതാവാചാ കരോഷി സ്മിതം ||5.54|| 165

"ശ്വഃ കിം കുർയൂരമീ ദിഗംബരദശൈവാസീദഹോ ! രക്ഷസാം
ലജ്ജാജ്ഞാനിജാനനാ ന ബഹിരത്രൈ ചരേയൂർഭിവാ |

തസ്മാദേവ നിശാചരാ" ഇതി സഖീവാചാത്ഥ വാചാ ച തേ
ജാനക്യാ വദനേ യദാസ ഹസിതം മന്ദം തദേതത് സ്തൂടം ||5.55 || 166

"ഏതച്ചാപി ന യത്ര നാമ ന നിശാ സംരാജത്യേന്ദ്രിൻ പുരേ
വാലാഗേർജ്ജുലനേന ഹന്ത ! സതതം ദൃശ്യം ദിവൈവാഭവത്" |
ഇത്യേവം സരമാഗിരാ മമ മതിർമഗ്നാ മുദാം സാഗരേ"
സീതായാ ഇതി തേ മുഖേ കില ഗിരാ മന്ദസ്തിതം വർധതേ ||5.56 || 167

"സീതാ ത്വം പൃഥ്വിവീഭവാ ഗഗനവത് സൂക്ഷ്മം ച മധ്യം പരം
ദേഹേനൈവ സമേന ഗന്ധവഹതാം ധത്സേ രസാനാം നിധിഃ |
ഏവം വാലഹുതാശനേന വിനതാ സാത്സീതി മത്കാ സഖീ
പ്രോവാചേ"തി വിദേഹജാഘനഗിരാ മന്ദസ്തിതം പാതു മാം ||5.57 || 168

"ഹാസ്യം സീതേ ! ശൃണു പരമിദം രാക്ഷസാ ബാലകാൻ സ്വാൻ
ചേഷ്ടാസക്താൻ നിജവശഗതാൻ കർതുമേതം വദന്തി" |
അബ്രൂതൈവം മമ കില സഖീ സേതി സീതാഗിരാ തേ
വക്ത്രേ മന്ദസ്തിതമിദമഭൂദ് രാമ ! രാമാഭിരാമം ||5.58 || 169

"വാലാനലോ വാ പതിഭക്തിയുക്ത -
ബാലാനലോ വാ ദഹതി സു ലങ്കാം |
കാലാനലോഽയം ഹി പലാശനാഥ !
കോലാഹലോ വേതി നിശാചരാണാം" ||5.59 || 170

"വർണാവലിർവാചി സമുദ്ഗതേയം
കർണാവലിം പ്രേതി ദശാനനസ്യ |
സംവർണ്ണയന്തിതി സഖീ"തി സീതാ -
സൗവർണതഃ കിം ഹസസീതി മന്ദം ||5.60 || 171

"സദാഗതിതന്മുദവഃ മമ മുദാഗതേരുത്തമം
നിദാനമഭവത്തദാ തവ പദാബ്ജസക്താശയഃ |

വിദാരിതനിശാചരോ നയവിദാമസാവഗ്രണീഃ

ദദാഹ നഗരീം ച താം ഇഹ സദാ സദാശംസിതഃ" ||5.61 ||

172

ഇതി പ്രിയായാഃ പ്രതിഭാൻവിതായാ

അതിപ്രിയാഭിഃ ശ്രുതിമഞ്ജുലാഭിഃ |

രതിം പ്രപന്നസ്യ സതി സ്വവക്ത്രേ

സ്തിതം തദേതത് പ്രതിഭാതി ഗീർഭിഃ ||5.62 ||

173

അപാംഗതസ്താദരമാഞ്ജനേയം

സമ്പശ്യതോ വൽഗുവചഃ പ്രിയായാഃ |

തത് ശൃൺവതഃ സോദരസന്നുതസ്യ

മന്ദസ്തിതം ഭാതി രഘുത്തമസ്യ ||5.63 ||

174

|| ഇതി സുന്ദരസ്തവം സമാപ്തം ||

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യുദ്ധസ്പന്ദഃ ॥

കവിതാജിതകൽപോലികന്യകാകാന്തവക്ഷസേ |
കരുണാദിഗുണാശ്യായ കമലാനിധയേ നമഃ ॥

"ഭൃഷ്ടാ തോയനിധിം ഭയാനകമഹാ -
വീചീചയൈസ്താഭൃശം
ഗംഭീരം വിപുലം ഘടീസുതമുനേ -
രാഹ്യാനമസ്യാഥ ച |
പാനം തേന സമുദ്രശോഷണമഥോ
പദ്ഭ്യാം ച യാത്രാ സ്ഥലേ"
ചേതമം ത്വദ്ഭടവാക്യതോ യദഭവത്
തദ്വാ കിമേതത് സ്മിതം ? ॥6.1 ॥

175

"നിദ്രായാതം കുമാരൗ സുഖമിഹ നിശി വാം
രക്ഷണേ ജാഗരാമേ -"
ത്യേവം ശ്രീശൂരവാദാൻ പ്രഹരണസഹിതാൻ
വാനരാൻ മധ്യരാത്രേ |
നിദ്രാക്രാന്താനവംസ്ത്വം ധൃതകവചധനുർ -
ലക്ഷ്യണേനാനുയാതഃ
വേലായാം ചാരിവപ്രസ്തമിതമിദമതനോർ -
ധ്യേയമേതത്സദാ നഃ ॥6.2 ॥

176

ആയാതേ ദശകന്ധരസ്യ സഹജേ
രക്ഷാപ്രതീക്ഷേ സ്ഥിതേ

“ത്യക്ത്വാ ഭ്രാതരമാഗതോ വിപദി യസ് -
 തസ്മിൻ കഥം വിശ്വസേ?” |
 ഇത്യേവം ത്രിദശോദിതത്വഗുണതഃ
 പ്രത്യുഹവാക്യം രവേഃ
 സുനോർഹന്ത ! നിശച്യ തേ യദഭവത്
 തദ്വാ കിമേതത് സ്തിതം ? || 6.3 ||

177

സാധു രാവണസോദരോ രഘുപതേ !
 തസ്മാത് സ പാൽയോ ഹി നഃ
 ചേതഥം വാദിനി മാരുതസ്യ ഖമണേർ -
 വിദ്വാജനിദ്വാം സുതേ |
 ഈദൃശുഷ്ടനിദാനതോ നയപഥേ
 സാധ്യം കഥം സാധയേത്
 നിർദുഷ്ടം കപിരിത്യഭൂത്തവ തദാ
 വക്ത്രേ കിമേതത് സ്തിതം ? || 6.4 ||

178

ത്യാജ്യഃ പക്ഷ്യോ ഹി ശത്ത്രോർദശമുഖസഹജഃ
 സോഽയമിത്യുക്തീയുക്തതഃ
 സുഗ്രീവഃ സൂരസൂനൂഃ സകലമപി ഗൃഹേ
 രാക്ഷസാനാം സമൂഹം |
 കുർവന്നസ്തീതി വായോഃ സുതവദനഭവാം
 ഭാരതീം ശ്ലേഷസൗമ്യാം
 ശ്രുത്വാ യത്തേ മുഖാബ്ജേ സ്തിതമഭവദഹോ !
 മന്ദമേതത്തദേവ || 6.5 ||

179

അബ്ധിം തർതുമുപായമേകമുചിതം
 ബ്രൂയാ മമേതി ത്വയാ

പൃഷ്ഠോ രാക്ഷസരാജതാമധിഗതോ
 ദത്താദയോധിം പ്രഭോ ! |
 ഗച്ഛേസ്ത്വം ശരണം സമുദ്രമിതി യത് -
 ത്വാമാഹ വാക്യം തദാ
 മുഗ്ധത്വം ച വിചിന്ത്യ തസ്യ യദഭൂത്
 തദ്വാ കിമേതത് സ്തിതം ? || 6.6 ||

180

ഗംഗാമംഗലസുത്രമേവ ഭവത -
 ശ്ചക്ഷുഷ്ഠമേ ന്ധസ്യ തദ്
 വാർധിസ്ത്വം ശരണം ജഗാമ ഭഗവൻ !
 കോത്ര പ്രപന്നോന്തതഃ ? |
 ദണ്ഡോസ്താ ഇതി കൽപിതോന്ത്യ രിപുഷു
 പ്രാപ്താസ്തദോഭൂത്തദാ
 ലീലാം ചിന്തയതസ്ത്വേതി ഭഗവൻ !
 വക്ത്രേ കിമേതത് സ്തിതം ? || 6.7 ||

181

ത്യക്ത്വാഹാരമഭൂത്തു ദർഭശയനേ
 ഘസ്രത്രയം രഘവഃ
 ക്ലപ്തേസ്തേതുരസൗ ന യാവതി ഭവേത്
 താവന്ന ഭുങ്ക്തേ പ്രഭുഃ |
 തസ്മാച്ച ത്വരയാസ്തു സേതുരചനേത് -
 യേവം മൃദാം ധൂനനം
 കായാത് കാഷ്ഠബിഡാലകസ്യ ഭഗവൻ
 ദൃഷ്ട്വാ കിമേതത് സ്തിതം ? || 6.8 ||

182

സർപാസ്ത്രശൃംഗം, ഹിരണ്യമയവപുഃ,
 താദൃക്ഷന്നാസാ തഥാ

ഭുഷാഃ പന്നഗകൽപിതാഃ ശ്രുതിമയോ
 നാദശ്ച പക്ഷോത്ഥിതഃ |
 സ്വീയാബ്ജാംഘ്രികിണാങ്കിതം കരയുഗം
 ഭുഷ്യാപി സർവം തദാ
 പൃച്ഛൻ കസ്ത്വമിതി ദ്വിജേഷ്വരമധാഃ
 യത്തത് കിമേതത് സ്തിതം ? ||6.9 ||

183

ഹസ്താൻ വിംശതിമുദ്ധരൻ ഭയമപി
 പ്രാണേ ദധത് സർവതഃ
 ഖർവാടോ ദശമസ്തകേഷ്വപി തമാ
 ഹിത്വാ ച ശസ്ത്രാബ്ധയപി |
 പൗലസ്ത്യസ്ത പദാ ചചാര ച വിഭോ !
 ഭുഷ്യാ തദീയാം ദശാം
 തൃപ്തം ദേവഗണം സമീക്ഷ്യ ഭവതാ
 ക്ലൃപ്തം കിമേതത് സ്തിതം ? ||6.10 ||

184

പൗലസ്ത്യം നനു മധ്യമം കപിഗണോ
 ഭുഷ്യാ ദ്രുതസ്താദൃശം
 യന്ത്രം തന്നഹി രാക്ഷസസ്ത്വിതി വദത് -
 ഭ്രാതൃർധൃതിം താദൃശീം |
 പൂർവം താം കില കാനന്വേസ്യ ച ദശാം
 സംഗേ കബന്ധസ്യ ച
 സ്യുത്വാ കിം രഘുപുംഗവോദിതമഭൂദ് -
 ഏതത് സ്തിതം നഃ പ്രഭോ ! ||6.11 ||

185

വിന്ധ്യോഽയം കിമു സഞ്ചരന്നിതി തദാ
 ചിന്താൻവിതോ ഭാസ്തരഃ

ശ്രീമൻ ! നൈജസുതം ച മസ്തുകശയം
 തം കുന്ദകർണസ്യ തു |
 തത്പാണാവഥ കർണയോർയുഗലമപ് -
 യാലോക്യ കർണധ്വനിം
 ചക്രേ ദ്വാപരമേയിവാൻ കിമകരോഃ
 ശ്രുത്വാ തമേതത് സ്തിതം || 6.12 ||

186

"സുഗ്രീവസ്തനയം പിതൃഃ സമുചിതം
 തം കുന്ദകർണം തദാ
 തേനേ വിശ്രവസം സ്വസുഃ സമുചിതം
 നാസാവിഹീനം തഥാ" |
 ഇത്യേവം പവനാത്മജേ കഥയതി
 ശ്രീരാമഭദ്ര ! പ്രഭോ !
 സൗമിത്രിം തവ പശ്യതഃ സമുദിതം
 മന്ദസ്തിതം പാതു മാം || 6.13 ||

187

"രാജാ കുപ്യതി" "കിം നിദാനമധുനാ
 കോപസ്യ തസ്യേശിതഃ?"
 "മദ്യാക്യം കിമിതി ത്വയാ തവ ഭരൈഃ
 സർവം തമാനുഷിതം |
 രക്ഷോവീരശരീരമജ്ജനമിദം
 വാർധൗ"രിപോഃ കിങ്കരാ -
 ലാപാൻ വാനരവർണിതാനിതി വിഭോ !
 ശ്രുത്വാ കിമേതത് സ്തിതം ? || 6.14 ||

188

"മായേവാസ്തി വിഭേഹരാജതനയാ
 ദേവസ്യ സാ നിർമിതാ

വക്ഷ്യന്തീതി മൂനീശ്വരാ മയസുതാ -
 സുനോശ്ച മായാകൃതാ |
 സീതേയം നിഹതാഭ്യ ദേവവിജയസ് -
 തത് സൂച്യതേ മാ ശുചഃ
 ത്വം ദേവേ"തി വിഭീഷണസ്യ വചനം
 സ്മൃത്വാ കിമേതത് സ്മിതം ? ||6.15 ||

189

ഇന്ദ്രാസ്ത്രേണ ഹതോ ബഭൂവ സമരേ
 ചേന്ദ്രസ്യ ജേതാപ്തശരഃ
 ത്വിന്ദ്രാപ്തം കില രാഘവോ നനു മതേ
 രാമാനുജസ്യേതി തത് |
 സാക്ഷാദിത്യം ജൈമിനീയവചനം
 വൃത്താന്തതസ്തൂചയ -
 ദ്വാൽമീകേഃ കില പാടവേന ഭഗവൻ !
 വക്ത്രേ തവേദം സ്മിതം ||6.16 ||

190

ദൃഷ്ട്യാഹ വചഃ തദേവ വദനം
 ദേവശ്രിയോൻവേഷണേ
 കുംഭീസുനൂപമോത്ഥരസ്യമധുപാ -
 സത്തേഃ ഫലം താദൃശം |
 നഷ്ട്യാഹ വചസ്തദേവ വദനം
 മായാശ്രയോക്തിശ്രുതേഃ
 ഏവം ചേശ്വരവൈദവേ ഹി വിബുധാ
 ഇത്യസ്തി കിം വാ സ്മിതം ? ||6.17 ||

191

"ഊർഗേഷാ മയി വാ ഷഡർധനയനേ
 ചേത്യുക്തിതോയം ജനഃ

സാമ്യം വാം മനുതാം തതഃ കിമിതി തദ് -
വാക്യം ച രാമായണേ" |

"മൈവം മുഢസുയോധനോഽപി പഠിതാ
ഹ്യാത്മാനമേനം ശരം"

കൈലാസസ്ഥിതദമ്പതീവച ഇദം
സ്യുത്വാ കിമേതത് സ്മിതം ? || 6.18 ||

192

സീതാൻവേഷണശോകദാവദഹനേ
ദേവാ ന ചക്രൂർദയാം

പക്ഷീന്ദ്രസ്തൂ ജടായുരേവ ജനകോ
ഇണാനീ സമം മേ തദാ |

ഏതർഹ്യേഷ രഥം ദദാതി മഘവാ
ദൃഷ്ട്വാ ജയം മേ സ്വയം

ജേതാരം ദജതേ ഹി ലോക ഇതി വാ
സ്യുത്വാ കിമേതത് സ്മിതം ? || 6.19 ||

193

"യുദ്ധേ വിംശതിവീക്ഷണൈസ്സവ മുഖം
സംവീക്ഷ്യ രക്ഷഃപതിഃ

ധിങ് മാം ശ്രീജനകാത്മജാമുഖമിതോ -
ഽയുക്തം വിയുക്തം വ്യധാം |

തൻമത്കാൻയപി വിക്രമേണ ഹരതു
സ്യാംഘ്രൗ വിധത്താം ച മാം

ഇത്യന്ത്യസ്യുതിരാപ്യ ചൈദ്യനുപതാം
ആപാത്മനോ വാംഛരിതം || 6.20 ||

194

മന്ദാകിനീമസ്തകലാലിതസ്യ
മന്ദോദരീനായകമസ്തഭേത്തുഃ |

മന്ദസ്മിതം മാനവവംശനേതു -

ർമന്ദേതരം മംഗലമാതനോതു || 6.21 ||

195

പുത്രോ വിശ്രവസോഽപി മദ്വിരഹിതാം

ത്വാമേവ ദേവൈഹത

പുത്രീ വിശ്രവസോഽപി ഹന്ത രഹിതം

മാം സാ ത്വയാ ജാനകീ !

ആർഷം രാക്ഷസയോനിസംഗതമിദം

നഷ്ടം കുലം പശ്യതോഃ

ആലംബോത്ര വിഭീഷണ"സ്ത്വിതി മൂദാ

മന്ദം സ്മിതം ജ്യോഭതേ || 6.22 ||

196

സജ്ജാ കിം കിമയം വിലംബ ഇതി വാ

പൃച്ഛാ ന കാചിത് കൃതാ

സാ ക്ലാന്തിഃ വിരഹോത്ഥശോകവചനം

തച്ചാസ്തമേതം കഥം ?

ഇത്ഥം മാരുതനന്ദനേ ബഹുവിധാം

ചിന്താം ദധാനേ തദാ

മായാവിൻ ! രഘുനാഥ ! വക്ത്രകമലേ

യത്തേ സ്മിതം കിംൻവിദം ? || 6.23 ||

197

ശ്രുത്വാ മത്പരുഷം ചിതാം കുരു മമേത് -

യാഹ സ്വയം ജാനകീ

സൗമിത്രേ ! ഹൃദയോസ്തമൈവ സഹസാ

നാവാരയത് കോഽപി മാം

ഭീത്യാ കിം ജഡതേതി പുഷ്പകകഥാ -

കാലേ കപിഃ കശ്ചിദാഃ !

ലങ്കാദാഹകഥേതി മന്ദമവദത്

തസ്മൈ കിമേതത് സ്മിതം ? || 6.24 ||

198

വിഷ്ണോ ! ലോകമുപേഹി രാവണശരോ

നിർമൂലമുന്മൂലിതഃ

ചേതഥം ദേവഗണേ സ്വകാർയമുദിതേ

നാട്യം പരം തന്വതി |

താത്ത്വേയം തവ രാഘവേതി ദവതോ

ദത്തോപദാം പാർശ്വഗേ

ശംഭൗ നാഗ്നീ രതേ പ്രസാദപിശുനം

മന്ദസ്മിതം ശോഭതേ || 6.25 ||

199

"ഭാർയാപ്രീതിപരോ യഥാഹമഭജം

കഷ്ടം തഥാ ത്വം സുതഃ

ഭൂമൗ മേ സമതാ ഗുണൈരിതി ജനാഃ

സർവേ വദന്തി സ്വയം |

കൃത്യാഹം സമതാം ഭജേയ തവ ഹേ !

വഹൗ പ്രവിഷ്ടാം ശരാം

കൈകേയീ"മിതിവാദിനം ദശരഥം

ദൃഷ്ട്വാ കിമേതത് സ്മിതം ? || 6.26 ||

200

"സർവേ കിം കപയോ ലസന്തി ? ഗണനാ

സന്ധൗ കൃതാ കിം ത്വയാ ?"

"ദേവൈകം തു വിനാ സമേ , യമപുരേ

സ്വർഗ്ഗേപി നാസ്ത്യേവ സഃ |

കിഷ്കിന്ധാനഗരേ ച" "കുത്ര സ ഗതോ ?"

"ദൃഷ്ട്വാഭ്യുദയന്തോദരേ

ക്ഷിപ്തേണ്ഡ്രാ"വിതി സംഭ്രമേണ ഭവതോ
മന്ദസ്തിതം കിം മുഖേ ? || 6.27 ||

201

കിഷ്കിന്ധാരമണീർവിധായ രമണീ
സീതാ വിമാനേ തദാ
മോദം പ്രാപ തഥൈവ തത്ര മഹിതാഃ
താശ്ചാപി സർവാഃ സ്ത്രീയഃ |
പുച്ഛം നാസ്തി കഥം നു സുന്ദരവപുഃ
സീതേതി വാചം വിനാ
യത് പ്രോചുർഭഗവൻ ! തദേതദിഹ തേ
ബീജം സ്തിതസ്യ പ്രഭോ ! || 6.28 ||

202

"ഗന്തവ്യം ത്വരയാ രുദേ !" "യദി ന കിം"
"വഹനൗ പതിഷ്യത്യഹോ
ഭ്രാതാ ശ്രീഭരതഃ" "പതന്തിഹ യഥാ
സാ ത്വം തഥാ ജീവതു" |
"നൈവം തത്ര പതിഷ്യതി പ്രഭുരസൗ" -
ഇത്യേവ സീതാരൂമാ -
സംലാപേന മിതം സ്തിതം രഘുപതേ !
ജാതം ദരീദൃശ്യതേ || 6.29 ||

203

ഭാരദ്വാജഗൃഹേ സമർപിതമഹാ -
ഭോഗ്യാനജഗ്ധൗ തദാ
കന്ദം ഖാദതി ഭാസ്കരസ്യ തനയേ
ഹസ്താച്യുതം തത് പ്ലുതം |
തദ്യുഷ്ട്വാ സ കപീശ്വരോഽപി ഭഗവൻ !
തം ചാനു സർവ്വേഥ തേ

തദ്യുഷ്ട്വാ വദനാരവിന്ദഘടിതം

മന്ദസ്തിതം കിംൻവിദം || 6.30 ||

204

“സീതായൈ ഭവതേ നമോ നമ ഇദം

ഭാഭ്രേത ച രാമ ! പ്രഭോ !

യാ തേനേ മമ വാലവഹ്നിമനഘാ

ശീതം സുധാംശോരപി |

യോ രാജ്യം വ്യവധൂയ തേ പദരതഃ

ശ്രീപാദുകേവാബഭൗ”

ഇത്യാകർണ്യ ഹനുമതോ ഗിരമഹോ !

മന്ദം വിധത്സേ സ്തിതം || 6.31 ||

205

“ഭരത ! ഭവതോ ഭക്ത്യാ നിത്യം

വ്രതൈഃ പരിപൂജ്ഞൈഃ

ഭവതി സുമനാ ദേവോ വിഷ്ണുഃ

സ നഃ കുലദൈവതം |

വിപദി പതിതാൻ ലങ്കായുദ്ധേ

രരക്ഷതരാം സമാൻ”

ഇതി ജനകജാവാചാ രാമാ -

ഭവന്നു മിതം സ്തിതം || 6.32 ||

206

“കൗസൽയാ മയി സാദരാ മമ ശിരസ് -

സൻമണ്ഡനം നിർമമേ”

“പുച്ഛം കുത്ര ഗതം” “തദത്ര ഭവിതാ

നൈവാദ്യ നാരീതനൗ” |

“പുച്ഛം മസ്തഗതം തവേ”തി വചസാ

ഭർതൃർഹ്രിയാവാങ്മുഖീം

ദൃഷ്ട്വാ രാമ ! രഘുത്തമാസ വദനേ
യത്തേ സ്തിതം തന്നിദം ||6.33 ||

207

"കുബ്ജേ ! ത്വം ദവനേ ദവാത്ര കലഹോ
മാഭൂത് പുനസ്തേധുനാ"

"മൈവം രാഘവവൈദവം മമ ദൃശോഃ
പ്രിയൈ കഥം നോ ദവേത് ? |
ആസ്യേ മേ വിഷമസ്തി തത്ര നിബിഡം
കന്മാകൃതം കന്ദുകം
ന്യസ്യാമീ"തി വചോ നിശമ്യ ദഗവൻ !
ധത്സേ സ്തിതം കിൻവിദം ? ||6.34 ||

208

നൈയഗ്രോധഘടേന ജന്യകലിതഃ
പട്ടാഭിഷേകോ ദവേത്
ഏഹി ശ്രീഗുഹ ! ഹേതി ലക്ഷ്മണവചഃ
ശ്രുത്വാ ഗുഹേ പ്രേമതഃ |
ആരാദേത്യ പുരൈവ രാമ ! പയസാ
തസ്യാഭിഷേകോദവത്
ക്ലപ്തേ കലിതാ ജടേതി വദതി
പ്രിത്വാ കിമേതത് സ്തിതം ? ||6.35 ||

209

പുച്ഛം ശേഷസമാനമസ്യ ച തനുർ -
ദ്വാം വ്യാപ്യ ഭീമാ സ്ഥിതാ
സോയം മർകട ഏവ ഖേ ഗിരിരഭോ -
ഹസ്തേ മഹാനൈക്ഷ്യത |
വവ്രാജാമ ച ദക്ഷിണാം ദിശമസൗ
നമ്രോതിരമ്യോധുനാ

സാകേതീയവചസ്തീദം കില വിഭോ !

സുതേ സു മന്ദസ്തിതം ||6.36 ||

210

അഗ്രേ പാദുകയാ ദയാഭ്യധികയാ

പാർശ്വേപി ഭൂമീഭൂവാ

വായോരാത്മഭൂവാ പദാംബുജയുഗീം

സംഗൃഹ്ണതാ സാദരം |

ഛത്രം ചാമരയോർയുഗം ച വഹതാ

ഭ്രാതൃത്രയേണാവൃതഃ

സർവത്രാപി സുഹൃദ്ഗണൈസ്സമതനോഃ

കിന്വേവമേവ സ്തിതം ? ||6.37 ||

211

|| ഇതി യുദ്ധസ്തവഃ സമാപ്തഃ ||

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ പ്രകീർണസ്തവഃ ॥

കവിതാജിതകൽപോലികന്ധകാകാന്തവക്ഷസേ |
കരുണാദിഗുണാഢ്യായ കമലാനിധയേ നമഃ ॥

വഡുവൂരിതിവർണ്യവൈഭവോ

വസുധായാം വരദേശ ഏധതേ |

വസുധാസുതയാ രഘുത്തമോ

വരദോ യത്ര വിരാജതേ വിഭുഃ ॥ 7.1 ॥

212

വിഭവേ ഭവനേ വന്ദ്യേപി യോ

വിഭധേ വിശ്വവിലോചനോത്സവം |

വിഭധാതി തമൈവ സാമ്പ്രതം

വിശതാം ശ്രീവഡുവൂർനിവേശനം ॥ 7.2 ॥

213

നിശി സഞ്ചരതീതി ചന്ദ്രമാഃ

വിജിതോന്മേന മുഖേന യുജ്യതേ |

നിശിസഞ്ചരതാമരാതിനാ

വിഭുനാ നാമ വിദേഹജാഭുജാ ॥ 7.3 ॥

214

കമലാവതുകുലോദിതാനനം

കമലം തേ ജയതീതി നോചിതം |

കമലാവതുകുലോദിതാനനേ

കമലാനാം അഥ ശിഷ്യതോചിതാ ॥ 7.4 ॥

215

നിജഫാലതലേന രാഘവഃ

നിജതിമ്യഗ്രതിമൗ സമുത്ഥിതം |

ദ്വിജരാജമയം ജയൻ പുന -

ർദ്വിജരാജേന ധൃതോ മഹേ മഹേ || 7.5 ||

216

സ്തിതചന്ദ്രികയാ സമുജ്ജ്വലം

വദനം രാഘവ തേ നു ചന്ദ്രമാഃ |

അഥവാ വികസത്ത്വിതേന തേ

വദനം തത് കമലം നവം നവം || 7.6 ||

217

അധരം തവ ചാരു ശോഭതേ

സുധയാ കിം നു വിനിർമിതം വിഭോ ! |

നയനം മമ യത് പിബദ് മൂദാ

വിഗതം ഭാതി നിമേഷതഃ പരം || 7.7 ||

218

അധരാമൃതപായിനാമുനാ

തവ നാസാബിലനിർഗതേന കിം |

മണിനാ ക്രിയത്യേത്ര നർത്തനം

ചലിതേനാഥ തവ സ്തിതേന വാ || 7.8 ||

219

ഏകത്ര ഗണ്ഡേ തനയാം ധരൺയാഃ

ഏകത്ര ഗണ്ഡ്യനുജലക്ഷണം ച |

വഹൻ ഖരാരിഃ പ്രതിബിംബഭൂതൗ

സ്വപദ്യഭാവം സ്വയമേവ വക്തി || 7.9 ||

220

ജഹ്യാമഹം ജീവിതമപ്യഥ ത്വാം

സലക്ഷണാമിത്യുദിതേ മുഖാന്തഃ |

ലഗ്നാവഭൂതാം തദുഭാവിതീമം

അധ്യക്ഷതോ ദർശയസിതി മന്യേ || 7.10 ||

221

മുഹ്യന്തി ഖാനി നിഖിലാനി മുഖം ത്വദീയം

സമ്പശ്യതോ നനു ജനസ്യ തതോ മുഖം തത് |

അന്യത്ര തത് പുനരഭ്യുപചാരതസ്തത്
പത്യൂർന നീതിരിതിവത് ച വിമർശനീയം || 7.11 || 222

മുഹുഃ ഖമാലോക്യ വിലോക്യ ചന്ദ്രം
ലങ്കാവനേ രാഘവധർമപത്നീ |
“മുഖം ഹി രാമസ്യ സ ഏഷ മേഘഃ
സ ഏവ മേ യേന ദശാ മമേയം” || 7.12 || 223

അപങ്കമേതദ്വദനം ത്വദീയം
അഥ ത്വമീ പങ്കജമാമനന്തി |
സപങ്കതാമാത്മനി തേ വഹന്തഃ
സകമ്പനാഃ കിന്തു ദവന്തി ഭൂയഃ || 7.13 || 224

പദ്മം മുഖം യേ തു വദന്തി ഭൂയഃ
പരാങ്മുഖാ ഏവ ബതാർധമാർഗേ |
പദോ ഹി മാം തദ്വഹതിതി പദ്മം
മുഖേന കോ വാ സദ്യശം വിദധ്യാത് || 7.14 || 225

സൗന്ദര്യസാരസദനം വദനം ത്വദീയം
മന്ദസ്ത്രീതേന മധുരം മനുവംശനാഥ ! |
നന്ദനതൗഘനയനം നലിനം വിധൂയ
വിനജ്ജയം വിജയദം ജയതീഹ മഹ്യം || 7.15 || 226

ഈഷദപി നേതി ശബ്ദഃ
നൈവ മുഖ്യേന്ദ്രിൻ കദ്വപി സംഭവതി |
തസ്മാദാനനസംജ്ഞാ
സാസ്തിൻ സാർഥാ മുഖേ ജയതി || 7.16 || 227

കൃഷ്ണാംബുദഹ്രികരകാന്തിയുക്തഃ
തൃഷ്ണാവഹശ്രീജനകാത്മജായാഃ |

ഉഷ്ണാംശുവംശോദിതശീതരശ്മഃ

പുഷ്ണാതു ഭൂതിം മുഖശീതരശ്മിഃ || 7.17 ||

228

കാനനം വിശ സുതേതി വാർതയാ

കാഞ്ചനം കില യദാനനം ബഭൗ |

കാനനോദിതവചോന്മസാരിണഃ

സ്യാനനം മമ തദസ്തു ഭൂതയേ || 7.18 ||

229

നാസാ ത്വദീയാ രഘുനാഥ ! സത്യം

ശ്വാസാകൃതിശ്രീശ്രുതിപേടികേയം |

ശ്രുതിം തവേദാം ച തതഃ സ്വശന്തീ

ഭൃഷ്ടിസ്സുദീർഘാ പൃഥുലാ വിഭാതി || 7.19 ||

230

നാസാ ത്വദീയാ നയനാഭിധേന

നീലാബ്ജയുഗ്മേന കൃതാ സ്വമധ്യേ |

ശ്രീചമ്പകാഭിഖ്യസുമാഭിരാമാ

സമ്പശ്യതാം സൗതി സുഖം ദൃശോർനഃ || 7.20 ||

231

ആനന്ദം നയനയോർനമതാം ജനാനാം

ആഭാം ബിഭർതി നലിനസ്യ നവസ്യ നിത്യം |

ആലംബനം നവനവാദ്ഭൂതകാന്തിഭൂലഃ

ആഖ്യാതമാനനമിദം തവ തേന രാമ ! || 7.21 ||

232

ആശ്ചര്യകാഷ്ഠാം നയനം നയനഃ

സൗന്ദര്യമാധുര്യമനോജ്ഞതാഭിഃ |

ആഭാതി സീതാസഖ ! യത്തവേദം

തേനാനനം നാമ ബിഭർതി നാമ || 7.22 ||

233

ചമ്പകാതിരമണീയനാസികാ -

കമ്പമാനമണികാന്തിരാജിതം |

ബിംബരമ്യമധുരാധരാശ്രയം

ചുംബതീവ വദനം മതിർമമ || 7.23 ||

234

സാമിസോമരമണീയഫാലകം

സ്വച്ഛദർപണകപോലലാലിതം |

ആനനം മമ വിഭാതു മാനസേ

രമ്യരാമ ! വഡുവൂർനിവാസ തേ || 7.24 ||

235

അഞ്ജനാസുതവിലോചനാദ്യതം

രഞ്ജനം ജനകനന്ദിനീഹൃദഃ |

ഭഞ്ജനം ഭജദഘസ്യ മഞ്ജുലം

സ്വം ജനം വദനമാതനോതു മാം || 7.25 ||

236

ഭൂവിശേഷധനുഷാ സമൻവിതം

ബാണഘോണമതിരമ്യമാനനം |

താവകം നു ഭഗവൻ ! ത്യമേവ വാ

മാമകേ മനസി വർത്താം സദാ || 7.26 ||

237

ചമ്പകേന കുസുമേന സജിതാ

താവകീ രഘുകുലേന്ദ്ര ! നാസികാ |

വിഭ്രമാധരശുഭാസനസ്ഥിതാ

കാപി മംഗലമയീവ ദേവതാ || 7.27 ||

238

മാരുതാത്മജനിഷേവിതാ ബഹിഃ

മാരുതേന പുനരന്തരാശ്രിതാ |

നാസികാ തവ മനോഹരാ വിഭോ !

സന്തതിം ദിശതു സമ്പദാം മമ || 7.28 ||

239

വിഭ്രമാധരവിശേഷഭൂഷണം

സുഭ്രമം സുരഭുവസ്തവാനനം |

സർവപുണ്യജനകാല ! രാമ ! മേ
 സർവപുണ്യഫലദം സമാശ്രയേ || 7.29 || 240

കാനനേന ഭഗവന്നിഹാർമ്മിതഃ
 കാനനേഷു നിവസൻ മൂനീശ്വരാൻ |
 സ്യാനനേന വചനേന സാർഥയൻ
 സ്യാനനംഹസ ഇമാൻ കുരുഷ്യ നഃ || 7.30 || 241

ലാവണ്യസിന്ധൗ വദനേ ത്വദീയേ
 ലക്ഷ്മീരിയം കാചന നാസികേതി |
 ലീലാവതീ സന്ധിതസുനകാന്തൗ
 ലക്ഷാനുലിപ്താഭരണേന ധാജാ || 7.31 || 242

പദ്മേ ത്വദീയേ വദനേ നിഷണ്ണാ
 പദ്മേവ നാസാ പരമാഭിരാമാ |
 പദ്മാപ്ലവംശോദിതരാമഭദ്ര !
 പദ്മസ്രഗാഢ്യാ തവ ലോചനേന || 7.32 || 243

ലലാടചന്ദ്രാദുദിതാ തവേയം
 ശ്രീനർമദാ കാചന നാസികേതി |
 സംഗാഹതേ കിന്യീതി വാരിരാശിം
 യത്രാധരം വിദ്രുമമസ്തി രമ്യം || 7.33 || 244

ലക്ഷ്മീരിയം കാചന സൗമ്യമൂർതിഃ
 സത്യം ത്വദീയാ നനു നാസികേതി |
 സ്തീതേന ചന്ദ്രേണ സഹോദരീതി
 സംലക്ഷിതാ ഭാതി സഹാധരേണ || 7.34 || 245

ലക്ഷ്മീരിയം കാചന നാസികേയം
 തവാനനാംഭോജവരേ നിഷണ്ണാ |

യാം ഭാരതീ സാധരസന്നിവേശാ
മന്ദസ്തിതാ പുജയതി സ്തൂഷേഹ || 7.35 || 246

ലലാടചന്ദ്രാദ് ഗലിതാ സുധേവ
നാസാഭിധാ കാചന ധോരണീയം |
യദഗ്രമുകുതാമണിരേവ സോഽയം
തദ്ബിന്ദുരേതത് പ്രകടീകരോതി || 7.36 || 247

നാസാ പരാ കാചന ദേവതേയം
സീതാപതേ ! തേ നഹി സംശയോ നഃ |
ഭാസാ വിശുദ്ധോ നനു നാമ ഹാസഃ
സംസേവതേ യാം തു സഹാധരേണ || 7.37 || 248

നാ നാമ ഹാസോ യദയം പുമാംസ്തത്
സാ നാമ നാസാ യദിയം ഹി നാരീ |
നാസാ ച ഹാസോ നനു ദമ്പതീ തൗ
ഹാസോഽഥ നാസാം ശിരസാ ബിഭർതി || 7.38 || 249

മാധുർയചാതുർയമുഖൈരുപേതം
മന്ദസ്തിതം തേ മമ രാമ ! ഹൃദ്യം |
മന്ദഃ പരം സോഽഹമമീഭിരീഷ -
ദലക്യുതം മാം ദയയാ വിധേയാഃ || 7.39 || 250

ജാനാതി ജാത്യപി മനാഗപി നാനൃതം യത്
വക്തും പ്രഭോ ! തവ മുഖം തത ഏവ സത്യം |
ശുദ്ധേന ഹന്ത മധുരേണ മൃദുസ്തിതേന
പൂതാധരേണ ജനതാം നിതരാം ധിനോതി || 7.40 || 251

ആനനം തവ വിലോക്യ സുന്ദരം
കാനനം വ്രജ സുതേതി സാ കഥം |

ഭാരതീ ഹ ജനനീ സുലോചനാ
 ഭാരതീമസൃജുദാഃ ! പരീക്ഷിതും || 7.41 || 252

ആനനം തവ കുരുഷ്യ മാനസേ
 മാനനം പ്രതി ന ചിന്തയേതരത് ? |
 സ്യാനന്യേപി മമ നാമകീർത്തനം
 ഗാനനേതുഹനുമൻമുഖാദൃതം || 7.42 || 253

വാനരേന്ദ്രഹനുഭൂഷണേന തേ
 ദാനവേന മനുവംശഭൂഷണ ! |
 ദാനവേന ച ധൃതം സ്വമാനസേ
 ആനനം ഭവതു മാനസേ മമ || 7.43 || 254

മാനവം കുലമഭൂഷയത് ഭവാൻ
 മാനസം ച മഹതാം തവാനനം |
 മാനവേ മയി ദയാം വിധായ ഭോഃ !
 മാനസേ മമ നിവാസയാനനം || 7.44 || 255

ഗാനസേവനകുതുഹലാൻവിതേ
 മാനസേ വസതി തേ കിലാനനം |
 ത്യാഗരാജവിബുധോ നിദർശനം
 നാഗരാജതനുരത്ര ത്യേനുജഃ || 7.45 || 256

കാനനേഷു ചരതസ്തവ പ്രഭോ -
 രാനനം കവിമുനിർവിലോക്യ തത് |
 കാനനേഷു സ സതീം സരസ്വതീം
 സ്യാനനേ കലയതി സു വർണ്ണയൻ || 7.46 || 257

മദനാന്തകചാപഭേദിനോ
 വദനം തേ വസുധാസുതാപതേ ! |

സദനം രമണീയതാശ്രിയോ
മദനന്താതുലമംഗലാസ്സദം || 7.47 || 258

വസുമതീസുതാവൽലഭസ്യ തേ
വദനവാരിജം വാരിതാശൂഭം |
വരവിലോചനം വാതജ്ജേഡിതം
വസതു മാനസേ മാമകേ സദാ || 7.48 || 259

പവനഭൂനൂതം പാവനം പരം
പശുപതേർമനഃപഞ്ജരസ്ഥിതം |
പരശുധാരിണഃ പഥി മൂനേർഗിരാ
പരമ ! തേ സ്മിതം ഭാവയേ മുഖം || 7.49 || 260

ശ്രീമൻ ! തേ മുഖജം മഹോ ഹി മഹിതം ശീതം സരഃ കോമലം
തസ്മിൻ തേ മുഖമേവ താമരസതാം രമ്യം പരാം ഗാഹതേ |
തസ്മിൻ ക്രീഡതി നിസ്സമാ്തിമധുരാ സൗന്ദര്യലക്ഷ്മീർനവാ
സാ മേ സൗതു സുഖാനി സന്തതമിയം ശ്രീരാമചന്ദ്ര ! പ്രഭോ || 7.50 || 261

മനോ ന മത്തോ ഭൂവി മാനവോസ്ത്രി
ത്വത്തോ ഹി നൂനം ന പുമാൻ ഹി ധീമാൻ |
മനസ്മിതം കേന തവാനന്വേഭൂത്
മദർഥമേവേതി വിതർകയാമി || 7.51 || 262

മനുഷ്യരക്ഷാം ഭഗവൻ ! വിധാതും
മനുഷ്യതാമാപ ഭവാൻ യഥാ വാ |
സ്മിതം തഥേദം മമ രക്ഷണായ
മനസ്യ മനത്വമവാപ നൂനം || 7.52 || 263

സത്യം തദേതത് യദിദം സ്വപാർശ്വേ
യത്രാധരം സ്വേന സുധാമയേന |

ധാമ്നാ പരിഷ്കൃത്യ സരാഗമിന്ധേ
രക്ഷാധരാണാം ഹി ശുചിസ്വഭാവഃ || 7.53 || 264

ദ്വിജരാജതിരസ്ത്യതിം ദധത്
ത്വധരസ്യാപി പുരസ്ത്യതൗ രതം |
ഭവതോ രഘുനന്ദനാനനം
തദിദം ശംസതി സജ്ജനഃ പരം || 7.54 || 265

അഹോ ! വിശുദ്ധാം ദ്വിജപക്തിമന്തഃ
സംഹാരയത്യേഷ കിലാധരോ യത് |
ത്വദാനനം തത്പ്രണയം വിധത്തേ
സർവസ്തഗന്ധേഷു തനോതി മൈത്രിം || 7.55 || 266

ഭോഷോ മഹാനേഷ തഥാപി രാമ !
ത്വദാനനം കർഷതി മാനസം നഃ |
സൗന്ദര്യസാരൈരകനിയൗ ഹി ഭോഷഃ
നോൻമേഷമൃച്ഛത്യപി ഭാസമാനഃ || 7.56 || 267

തവാനനം സാരസമേവ സത്യം
കന്ധാ ഭുവഃ സാ രസമത്ര ഭുക്തേ |
സൗന്ദര്യഭൂസാരസമേതമേതത്
യത്സംസൃതിസ്താ രസമത്ര സൗതി || 7.57 || 268

കന്ദർപദർപം ഹരതസ്തവേദം
മന്ദസ്തിതം വർണയിതും പ്രവൃത്തഃ |
മന്ദം പ്രതീദം സ്തിതമിത്യപീമം
മന്ദസ്തിതാർഥം പ്രകടീകരോമി || 7.58 || 269

മന്ദോ ഹി ലോകേ മദയം സമസ്തഃ
മന്ദം തമേനം പ്രതി മത്സ്മിതം തത് |

മന്ദം സ്മിതം ജാതമിതിമമർഥം

മന്ദായ മഹ്യം വദസിതി ഭാതി || 7.59 ||

270

സുധാധരേ തവാധരേ ധരാസുതാകൃതാദരേ

വരാനനേ സ്ഥിരാസന്യേയി രാമ ! തേ രമേതരാം |

തവാനനം സരോരുഹം ദലം കിലാധരോത്ത്ര തേ

മധു സ്മിതം മനോഹരം മമാന്തരസ്തു സന്തതം || 7.60 ||

271

അധഃ സ്ഥിതം തവാനനേ തത്ത്വോധരം പ്രകീർത്തിതം

ന കേവലം തദേവ തേ വചോവിലാസസമ്പദി |

അകാരകസ്യ ധാരണം കരോതി യത്തത്ത്വോധരം

ധരാസുതാപതേ ! തരാം ജയത്യതോ മനോഹരം || 7.61 ||

272

അമൃതം ധ്രിയതേ തത്ത്വോധരം

തദഹം തത്ര രതാ യദീതി നോ |

ധരയാ കൃതലാലന്യേധരേ

നിരതാ സ്വാമിതി ജാനകീവചഃ || 7.62 ||

273

മുഖം ത്വദീയം ശരദിനുരേവ

സൗന്ദര്യസിന്ധൗ പ്രതിബിംബിതാംഗഃ |

ശരപ്രരോഹോത്സ്യ സമീപഭൂമൗ

സന്ദൃശ്യതേ കിഞ്ചിദിവാപ്ലവൃദ്ധിഃ || 7.63 ||

274

മുഖം ത്വദീയം ശരദിനുരേവ

കന്യാത്ത്ര പാർശ്വേ ജനകസ്യ പുത്രീ |

ചാപോപി പാർശ്വേത്ത്ര പരത്ര ഭാതി

സ്വാമിനിതഃ കിം നു വിമർശനീയം ! || 7.64 ||

275

മുഹ്യന്തി ഖാനി സകലസ്യ യദീക്ഷണേന

മുഗ്ധാ ഖരസ്യ ഭഗിനീ യദലാഭവിദ്ധാ |

മുൻയുത്തമാ ഹൃദയവേ യദുപാസതേ തേ
മുഗ്ധം മുഖം മമ മുദം തദിദം തനോതു || 7.65 || 276

രാമ ! രാമ ! തവ രമ്യമാനനം
മാനസേ വസതു മാമകേ സദാ |
യേന സാ മതിരനേന സംസൃതേഃ
മാർഗതോ ഭവതി നിർഗതാ ബഹിഃ || 7.66 || 277

സമോന്നതസുനാസികം സരസമന്ദഹാസോജ്ജ്വലം
സരാഗമധുരാധരം സുഭഗഗണ്ഡസന്മണ്ഡനം |
സുധാകരപരാർധജിത് വിമലഫാലപാലീകലം
സദാ വസതു മാനസേ വദനമസ്യ സീതാപതേഃ || 7.67 || 278

രാമാനനശ്രീർമമ ഭാതു ചിത്തേ
യാ മാനവാനാമമൃതം തനോതി |
രാമാനനശ്രീർമമ മാസ്തു ചിത്തേ
യാ മാനവാനാമന്യതം പ്രസൂതേ || 7.68 || 279

രാമാനനശ്രീർമമ ഭാതു ചിത്തേ
കാമാദിഭോഷാനപസാരയന്തീ |
രാമാനനശ്രീർമമ മാസ്തു ചിത്തേ
കാമാദിഭോഷാനഭിവർധയന്തീ || 7.69 || 280

യത്രാനൃതസ്തർശലവോഽപി ന സ്യാത്
തത്രാമൃതം നൃത്യതി സർവദൈവ |
അത്രാനനം ഭാതി നിദർശനം നഃ
മിത്രാൻവവായാത് ഉദിതസ്യ വിഷ്ണോഃ || 7.70 || 281

വദനം വസുധാസുതാമനോ -
മദനം വർധയദ്ഭൂതാകൃതി |

സദനം സകലശ്രിയാമിദം

മദനന്താഘതതേർനിവാരണം || 7.71 ||

282

ഇന്ദ്രാഗ്നി ദവതോ മുഖാദഭവതാം ഇത്യാഹ മാൻയാ ശ്രുതിഃ

സത്യം ഹാസസുധാ സുധാശനപതേഃ ജാതം നിദാനം ജനേഃ |

രക്തോ യോധര ഏഷ തസ്യ ശിഖിനഃ രക്താം ശിഖാം ബിഭ്രതഃ

വേദോക്തിം നിപുണം പരം വിമൃശതാം അർഥോതിരസ്യോ

ഭവേത് || 7.72 || 283

ജാതോ ബ്രാഹ്മണ ഏഷ തേ വദനതഃ ബ്രഹ്മബ്രൂവൻ തത് കഥം

ഹന്ത ! ബ്രഹ്മ സമാശ്രിതം സ്മിതമിദം കർണാശ്രിതം തത് പുനഃ |

സംരക്താധരരക്തമേതദുഭയം ബ്രൂതേ യതസ്തദ് ദ്യയം

കൃത്യാ കാരണമാവിരാസ വദനാത് ഇത്യസ്തി തത് സാമ്പ്രതം || 7.73 || 284

അധരകിസലയാഘ്രം നാസികാകുഡ്മലം തേ

സുഭഗമസ്യുഗന്ധസ്ഥാനശാഖാന്തദേശം |

വിപുലവിതൂലഫലശ്രീഫലപ്രാപ്തശോഭം

ഭജതി വദനമേതത് കൽപകാനോകഹത്യം || 7.74 || 285

പൗത്രസ്യ ബാണത്യമവാപ്യ സ ത്വം

പുരത്രയധ്വംസകരഃ കിലാസിഃ |

പുത്രസ്യ ബാണത്യമിദം മുഖേ തേ

മനോ ജനാനാം സ്വവശം വിധത്തേ || 7.75 || 286

നാസാഗ്രജാഗ്രൻമണിനാധരസ്തേ

മന്ദസ്മിതം ചാപി മനാഗിവേദം |

സംശാദിതേ കിന്നുഥ സംസ്തൂതേ വാ

ദൃഷ്ടിം ജനാനാം ഹരതസ്തമേഷാം || 7.76 || 287

നാസാ തവേയം വദനസ്യ ഭൂഷാ
 ശ്വാസാവലീ വേദവതീഹ ജാതാ |
 ശ്വാസാവലിം ലോപയതി സു സത്യം
 ദാശാനനീം ആശരനാശകാരിൻ ! || 7.77 || 288

വിധുന്തുദത്വം വദനം ത്വദീയം
 പദ്മശ്രിയോ വാരണതാം ച ധത്തേ |
 തമാപി ചിത്രം കവയസ്സമേദീ
 വിധും ച പദ്മം ച മുധാ വദന്തി || 7.78 || 289

രാഗം പരം ധൃതവതാ ദ്വിജപക്തിശോഭാം
 ഉച്ചൈസ്സദ്വിപിദധതാ ദധത്വധരത്വം |
 അഗ്രേ ഗൃഹീതമപി തേ വദനം തദേതത്
 സമ്മാനിതം കില സതാം പതിഭിർവിഭാതി || 7.79 || 290

ആനനം തവ വിഭാവയേ വിഭോ !
 കാനനം ന ഖലു തത്ര സംശയഃ |
 യത്സുതുംഗമൃഗലാഞ്ചുരനം വഹ -
 ത്യംബുജാതമപി ശോഭനം പരം || 7.80 || 291

സീതാരാമാഭിരാമം സുദഗമതിതരാം
 പശ്യതാം മാനവാനാം
 ചക്ഷുശ്ചേതോഹരം തേ ദ്വിജഗണപരിഷ -
 ഛാദകസ്യാധരാധ്യം |
 ശ്രീമൻ ! സ്വാമിൻ ! തദേതദ് വദനമപി വിഭോ !
 ഭാതി തുൽയം തദേതത്
 ത്വത്കം സത്കം ച മാനയം സദനമിതി ഭിദാ
 കാപി നാസ്തി ദ്വയോർവൈ || 7.81 || 292

ഉത്തമേ വദനമണ്ഡലേ ശുഭേ

താവകേ ഭവതി യോധരഃ പ്രഭോ ! |

സോധമേവ വഹതേ സുരാഗതാം

തത്പരാഃ കിമുത തത്പരോ വദ || 7.82 ||

293

നാസി കാമജയതോതി സുന്ദരഃ ?

നാസി കാ സുഭഗജാനകീഹ സാ |

നാസികേത്യകലയത് സ ധാവതീം

നാസികാവിരഹിതാം ഹി ലക്ഷ്മണം || 7.83 ||

294

നാസാദരസ്തോപരി വർത്തമാനഃ

സത്യം സരാഗോ ഭവിതേതി തത്ത്വം |

നാസാധരോയം സ ഭവൻ സരാഗോ

നിജാദരം ദർശയതീഹ യത്തത് || 7.84 ||

295

നാസേതി നാരി രമണീയഭേഹാ

സാ ചോപരിഷ്ഠാദിഹ സന്നിവിഷ്ഠാ |

തസ്യാം സരാഗോസ്ത്വധരഃ കിലായം

തന്മന്ദഹാസോപി സ ജുംഭത്യേത്ര || 7.85 ||

296

നാസാമിമാം യഃ കില സേവതേ സഃ

നാസാരമാർഗേ രമതേ കദ്യപി |

നാ സാരഭൂതോ ഭൂവനേ സ ഏവ

നാസാം ഗിരാം കോപി വിപര്യയോന്തി || 7.86 ||

297

നാസാഗ്രമുക്താദരണോത്തമസ്യ

ഭാസാ ത്രസൻ രാഗയുതോധരോപി |

ത്രാസാനുഷംഗേണ വിനാ കൃതസ്യ

നാസാവഹോ നൈവ വികാരമേതി || 7.87 ||

298

നാസാ വിഭോ ! ചമ്പകകുഡ്മലം തേ
 യസ്യാധരഃ പൽലവതാം ബിഭർതി |
 പലാശതാം ലോചനയുഗ്മമേതദ്
 യത് പശ്യതാം നേത്രകുലം ധിനോതി || 7.88 || 299

നാസാ ന തേ ദീപശിവൈവ സേയം
 തത്രാധരഃ പാത്രതയാ വിഭാതി |
 സുവർണ്ണപാത്രം കില ഫാലമേതത്
 തത്രാലകാഃ ധുമതയാ ലസന്തി || 7.89 || 300

മുഗ്ധം മുഖം തേ രഘുവംശനാഥ !
 ബിംബാധരം തുംഗസമാനനാസം |
 കപോലഫാലീയുഗലാഭിരാമം
 മതിർമദീയാ പരിചുംബതീയം || 7.90 || 301

സ്തനോ യസ്യ ത്രിദശസമിതൗ സാമ്യമാപ്നോതി കിഞ്ചിത്
 സൗന്ദര്യശ്രീവിഹരണനിധിഃ സാഗ്ദിഗ്വിനീ ദേവതാ വാ |
 മനാകിന്ത്യാ മകുടഗതയാ മണ്ഡിതാഗ്ലാതനാഗ്ലഃ
 മനോ ഹാസോ മമ ദിശതു ശം മൈമിലീവൽലഭസ്യ || 7.91 || 302

സുന്ദസ്ത്രീയോ ഭീകരഗർജ്ജന്യേപി
 കുന്ദപ്രഭം കൗശികനന്ദിതം യത് |
 മന്ദസ്ഥിതം തന്മനുവംശകേതോഃ
 മന്ദസ്യ മേ മന്ദമപാകരോതു || 7.92 || 303

ഇനോഃ സാമ്യം വഹതി വദനം യസ്യ രാകാനിശായാഃ
 സനോഹം യോ വിതരതി മുദാം പശ്യതാം മാനവാനാം |
 സുനോ നഷ്ടഃ സഹ സഹഭുവാ യേന തസ്യാസ്യ ജ്ഞേതും
 മനോ ഹാസോ ജയതി മധുരോ മാരുതേർദൈവതസ്യ || 7.93 || 304

വക്ഷഃ പ്രദേശേ മമ സംനിവിഷ്ടാ
 രാമാ രമാ വിഷ്ണുതയാ സ്ഥിതസ്യ |
 രക്ഷഃ പ്രദേശ്യദ്യ നിവേശിതാഭൂത്
 ഇതി സ്മിതം തേ മിതമസ്തു ഭൂതൈഃ || 7.94 || 305

മന്ദോദരീയം മയകന്യകാസ്യാഃ
 മന്ദോദരോഭൂത് പതിരാസുരേന്ദ്രഃ |
 മൈന്ദസ്യ വാചേതി തവാനനേ യദ്
 മന്ദസ്മിതം തത് കിമു രാഘവേദം || 7.95 || 306

മന്ദസ്മിതം തേ മധുരാധരാന്തഃ
 സുധാനിധിം കഞ്ചന നിശ്ചിനോമി |
 യതശ്ച്യുതാം യത്സകൃദേവ വാണീം
 ആസ്യാദയന്തോ വിബുധാ ജയന്തി || 7.96 || 307

ഹാസോ ഹി മന്ദസ്തവ ഭാതി മാന്യഃ
 ദാസോപി മന്ദസ്തവ ചാസ്മി മാന്യഃ |
 നാസാശ്രയോഽയം ഭവതോസ്തി ദൃശ്യഃ
 നാ സാശ്രയോഽഹം ഭവതാസ്മി ദൃശ്യഃ || 7.97 || 308

മന്ദസ്മിതേന മധുരാധരസംഗതേന
 നാസാപുടേന നവചമ്പകകോമലേന |
 സംവീക്ഷണേന സരസീരുഹസാരഭാജാ
 സന്താപ ഏഷ സകലോ മമ ശാന്തിമേതി || 7.98 || 309

ലക്ഷാർചനാനതജ്ഞനാവനദീക്ഷിതസ്യ
 ശ്രീരാഘവസ്യ ഹൃദയം നിതരാം ധിനോതി |
 മന്ദസ്മിതം മുഖസരോജവികാസദായി
 വ്യക്തം വദന്ത്യഥ ഹൃദം പരമാഭിരാമം || 7.99 || 310

- കന്യാപുഷ്പേ മജ്ജനശ്രീമഹേന്ദ്രിൻ
കാകം ദൃഷ്ട്വാ കമ്പമാനാം തു സീതാം |
ദൃഷ്ടശ്രീമൻമാരുതിസ്സംവിധത്തേ
മനം ഹാസം മത്പ്രഭോ ! മഞ്ജുലം ത്വം || 7.100 || 311
- കർപൂരതപ്തം കരയോർമമ ത്വം
പ്രദായ പാത്രം വ്യഥിതം വിധായ |
മഹൗഷധം ചാമ മധു പ്രദായ
മനസ്സിതം രാഘവ ! സന്തനോഷി || 7.101 || 312
- ഏവം വ്യഥാ തേ ഭവിതാ ഭവേ ത -
ച്ഛാന്തിശ്ച സദ്യോ ന ഭയം പ്രയായാഃ |
ഇതി സ്മിതം യത്തനുഷേ തദേവ
മോദായ ഭൂയശ്ശരണം പ്രപദ്യേ || 7.102 || 313
- തപ്തേന തപ്തം പയസാ കില ത്വാം
അപാലയം ബാലതമം പുരേതി |
ആലോക്യ മാം മനമിതി സ്മിതോസി
വയസ്സവേദം ത്വരിതം പ്രയാതി || 7.103 || 314
- വയശ്ച ഭൂയോ മനസസ്തഥാപി
വയോ നവം നാമ തഥൈവ നിത്യം |
ജയോദയം പുഷ്യതി ചിത്രമേതത്
മനസ്സിതം നൈവ തഥൈവ രക്ഷ || 7.104 || 315
- മനസ്യ മേ മൻമമമർദിതസ്യ
മാധുർയചാതുർയബഹിഷ്കൃതസ്യ |
ധൈര്യേണ ദൂരീകൃതമാനസസ്യ
മനസ്സിതം മംഗലദം തവാസ്തു || 7.105 || 316

അമന്ദലക്ഷ്മീലലിതാലയായ
മന്ദധാരാമധുരാധരായ |
അനന്തസന്മംഗലദായകായ

മന്ദസ്തിതായാസ്തു നമോ നമസ്തേ || 7.106 ||

317

വൈരാഗ്യവിജിതസ്യാന്തൈഃ പ്രപത്തിവിജിതേശ്വരൈഃ |

അനുക്രോശൈകവിജിതൈരിത്യുപാദേശി ദേശികൈഃ || 7.107 ||

318

|| ഇതി പ്രകീർണസ്തവഃ സമാപ്തഃ ||